

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Diplomová práce

**Analýza hospodaření vybrané obce – poměrové
ukazatele**

Bc. Jan Coufal

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra ekonomiky
Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Coufal Jan

Provoz a ekonomika

Název práce

Analýza hospodaření vybrané obce - poměrové ukazatele

Anglický název

Financial Management Analysis for Selected Municipality - Comparative Indicators

Cíle práce

Cílem práce je analyzovat rozpočet města Třebíč v časové řadě pěti let (2007 - 2011), za pomoci poměrových ukazatelů - z výsledků analýzy vyvodit návrhy na možná zlepšení nebo opatření v oblasti stabilizace ekonomiky města.

Metodika

Teoretická část bude vymezena na základě analýzy literárních zdrojů, budou stanoveny ukazatele poměrové analýzy, vhodné pro vyhodnocení rozpočtu města.

Aplikační část bude obsahovat fundamentální analýzu subjektu - bude provedena deskriptivní analýza z interních materiálů města. Dále bude provedena analýza dílčích složek rozpočtu a budou vypočteny poměrové ukazatele. V závěru budou stanoveny návrhy a doporučení.

Harmonogram zpracování

Literární rešerže - prvá část: 3/2013 až 8/2013

Detailní metodika a dokončení druhé části literární rešerže: 8/2013 až 10/2013

Vlastní práce, analytická část: 10/2013 až 12/2013

Vlastní práce, syntéza poznatků, návrhy a doporučení: 12/2013 až 2/2014

Odevzdání poslední verze práce vedoucímu práce ke konečnému posouzení: 15. 3. 2014

Rozsah textové části

50-70 stran

Klíčová slova

Rozpočet, příjmy, výdaje, poměrové ukazatele, dluh

Doporučené zdroje informací

PROVAZNÍKOVÁ, R. Financování měst, obcí a regionů. 2. vyd. Praha: Grada Publishing, 2009. 304 s. ISBN 978-80-247-2789-9

KRAFTOVÁ, I. Finanční analýza municipální firmy. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2002. 206s. ISBN 80-7179-778-2

PEKOVÁ, J. Hospodaření a finance územní samosprávy. 1. vyd. Praha: Management Press, 2004. 375 s. ISBN 80-7261-086-4

NOVÁKOVÁ, Štěpánka. Účetnictví státní správy a samosprávy. Praha : Nakladatelství Oeconomica, 2006. 231 s. ISBN 8024510685

NAHODIL, F. a kol. Veřejné finance v České republice. Plzeň : Aleš Čeněk, s. r. o., 2009. 359 s. ISBN 978-80-7380-162-5

TOTH, P. Ekonomika měst a obcí. 1. vyd. Praha: Vysoká škola ekonomická, 1998. 195 s. ISBN 80-7079-693-6

HAMERNÍKOVÁ, B., KUBÁTOVÁ, K.: Veřejné finance. 2. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2004. 355 s. ISBN 80-86432-88-2

HALÁSEK, D., PILNÝ, J., TOMÁNEK, P. Určování bonity obcí. Ostrava: VŠB – TU, 2002. ISBN 80-248-0159-0

FABIO, U. Wachsende Wirtschaft und steuernder Staat. Berlin University Press 2010 152s. ISBN 3940432741

Vyhláška č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě

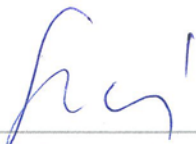

Vedoucí práce

Řezbová Helena, Ing., Ph.D.

Termín odevzdání

březen 2014

prof. Ing. Miroslav Svatoš, CSc.

Vedoucí katedry

prof. Ing. Jan Hron, DrSc., dr. h. c.

Děkan fakulty

V Praze dne 16.9.2013

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Analýza hospodaření vybrané obce – poměrové ukazatele" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucí diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autor uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 13.3.2014

.....

podpis studenta

Poděkování

Mé poděkování patří Ing. Heleně Řezbové, Ph.D., za odborné vedení, cenné rady a trpělivost, které mi pomohly při zpracování této práce.

Souhrn

Hodnocení finanční analýzy je důležitou součástí každého subjektu, který má v úmyslu udržet svoji finanční situaci dlouhodobě stabilní. U obcí by tomu nemělo být jinak. V této diplomové práci je provedena podrobná finanční analýza města Třebíče v letech 2007 – 2011, kdy na českou ekonomiku dopadla finanční a hospodářská krize.

V této práci budou prezentovány výstupy poměrových ukazatelů, na základě kterých dojde k odvození doporučení, která podvedou ke stabilizaci hospodaření municipality, bude-li to třeba.

Klíčová slova: obec, finanční analýza, rozpočet, poměrový ukazatel, příjmy, výdaje.

Summary

Rating of financial analysis is important component of every subject, which purpose is to keep financial situation stable in the long run. With municipality it shouldn't be otherwise. In this thesis, a detailed financial analysis of municipality Třebíč is made between years 2007-2011, when the financial and economic crisis impacted on the Czech economy.

In this thesis will be performed a ratio, on the basis of which it will derive recommendations that will lead to stabilization of the economy municipality, if it's necessary.

Keywords: municipality, financial analysis, budget, ratio, revenues, costs

Obsah

Obsah	7
1 Úvod	10
2 Cíl práce a metodika	12
3 Literární rešerše	15
3.1 Veřejná správa	15
3.1.1 Základní funkce veřejné správy	15
3.1.2 Základní činnosti veřejného sektoru	16
3.1.3 Struktura veřejné správy v České republice	16
3.2 Obec	17
3.2.1 Orgány obce	17
3.3 Rozpočet	20
3.3.1 Rozpočet jako bilance	20
3.3.2 Rozpočet jako finanční plán	21
3.3.3 Rozpočet jako nástroj prosazování cílů municipální a regionální politiky	21
3.3.4 Metody sestavování rozpočtů	22
3.3.5 Struktura územní rozpočtu	24
3.3.6 Rozpočtový proces	27
3.3.7 Schvalování rozpočtu	27
3.3.8 Běžný a kapitálový rozpočet	28
3.3.9 Rozpočtový výhled	28
3.3.10 Mimorozpočtové fondy	29
3.3.11 Příjmy obecních rozpočtů	29
3.3.12 Dotace	32
3.3.13 Výdaje veřejných rozpočtů	32
3.3.14 Rozpočtová skladba	33
3.3.15 Rozpočet územní samosprávy	35
3.4 Finanční analýza	35
3.4.1 Finanční analýzu obce hodnotíme pomocí následujících metod.	35

3.4.2	Finanční analýza z hlediska času	36
3.4.3	Finanční analýza – druhy	37
3.4.4	Poměrové ukazatele	37
3.4.4.1	Ukazatele popisné	39
3.4.4.2	Přehled vyjádření obecných ukazatelů – dílčích:	40
3.4.4.3	Požadované vlastnosti ukazatelů	40
3.4.4.4	Ukazatele na bázi příjmů a výdajů	41
3.4.4.5	Dluhové ukazatele	43
3.4.4.6	Ukazatele likvidity	45
3.4.4.7	Ostatní ukazatele	46
4	Charakteristika obce	47
5	Finanční analýza	51
5.1	Příjmy	51
5.1.1	Srovnání příjmů města Třebíče a České Lípy	54
5.2	Výdaje	57
5.2.1	Analýzy výdajů	57
5.2.2	Srovnání výdajů města Třebíče a České Lípy	59
5.3	Saldo rozpočtu	60
5.4	Finanční analýza – poměrové ukazatele	61
5.4.1	Daňové příjmy na 1 obyvatele	61
5.4.2	Finanční nezávislost	63
5.4.3	Finanční nezávislost 2	65
5.4.4	Finanční soběstačnost	66
5.4.5	Krytí kapitálových výdajů kapitálovými příjmy	67
5.4.6	Ukazatel samofinancování	68
5.4.7	Finanční stabilita	69
5.4.8	Výkonnost obce	70

5.4.9	Krytí běžných výdajů běžnými příjmy	71
5.4.10	Ukazatel dluhové služby	72
5.4.11	Ukazatel běžná likvidita.....	73
5.4.12	Ukazatel krytí běžných výdajů pracovním kapitálem.....	74
6	Závěr a doporučení	76
7	Seznam použitých zdrojů	80
	Seznam použitých grafů a obrázků.....	82
	Seznam tabulek	83
	Seznam zkratk	85

1 Úvod

Téma této diplomové práce je Analýza hospodaření vybrané obce – poměrové ukazatele. Obec Třebíč si autor vybral proto, že se jedná o jeho rodnou obec, o kterou se i nadále aktivně zajímá.

Hlavním cílem obcí je uspokojování potřeb svých občanů a rozvoj obce. Aby mohla obec tyto potřeby uspokojit, je nutné jejího efektivního a kvalitního hospodaření. Efektivní hospodaření obce se stává v posledních letech stále více diskutovaným tématem, jelikož jsou na obce přenášeny stále další povinnosti, které jsou součástí decentralizace státní správy.

Obec je samostatnou správní jednotkou, která je řízena volenými zástupci z řad občanů. Tito volení zástupci mají primární vliv na stav hospodaření obce, která tak může vykazovat přebytky či schodky v rozpočtu.

Cílem této diplomové práce je analyzování rozpočtu v letech 2007 – 2011 pomocí vybraných poměrových ukazatelů. Na základě výsledků analýzy budou vytvořeny vhodná doporučení, která by měla přispět k dalšímu rozvoji obce, případně ke snížení její zadluženosti.

Diplomová práce je rozdělena do dvou základních částí. V první části jsou zachyceny základní charakteristiky obcí a jejich orgánů, struktury příjmů a výdajů. Značná pozornost je věnována finanční analýze a poměrovým ukazatelům, které jsou vhodné k analýze municipalit.

Část druhá se věnuje aplikaci analýzy na konkrétní data a výstupy, vycházející z rozpočtů obce v letech 2007 – 2011. Na základě těchto dat budou učiněny závěry a opatření, které by měly přispět k efektivnímu a dlouhodobému rozvoji obce. Všechny získané informace a data byly použity z dostupných a významných zdrojů, především z českých a zahraničních literárních pramenů, současné právní úpravy České republiky, a dat získaných z obecního úřadu, především z rozpočtů a zápisů zastupitelstva, dále data z Českého statistického úřadu, databáze ARIS a interních materiálů městského úřadu v Třebíči.

Z důvodu objektivnosti získaných dat a jejich adekvátního porovnání jsou všechny výsledky finanční analýzy porovnány s výsledky obce Česká Lípa. Tuto obec si autor vybral z důvodu podobných charakteristik, především podobného počtu obyvatel, podobné nezaměstnanosti a rozlohy. Předpokladem tohoto srovnání tedy je, že pokud mají obě municipality podobné tyto tři faktory, budou se jejich příjmy a do značné míry i výdaje chovat stejně.

Výstupem této diplomové práce je vznik doporučení, které by mohla obec učinit, aby zlepšila své dosavadní hospodaření a zlepšila své finanční výsledky do budoucna.

2 Cíl práce a metodika

V této části diplomové práce jsou charakterizovány cíle a metodika, na základě které bude těchto cílů dosaženo.

2.1 Cíl práce

V této práci je cílem analýza rozpočtu města Třebíče, která bude zpracována pomocí vybraných poměrových ukazatelů. Vybrané poměrové ukazatele budou znázorněny v části 2.2 Metodika.

Na základě výsledků finanční analýzy dojde k vytvoření návrhů opatření a doporučení, která by byla vhodným řešením pro vedením města, jak se vypořádat s problémy, které budou zjištěny na základě finanční analýzy vymezené v metodické části.

Pro výpočet ukazatelů slouží jako vstupní data rozpočet města Třebíče a České Lípy v letech 2007 – 2011.

2.2 Metodika

V praktické části diplomové práce se bude autor zabývat analýzou rozpočtu města Třebíč v letech 2007 – 2011. Pro analýzu se použijí ukazatele zmíněné v metodické části. Pro analýzu jsou vybrány následující ukazatele – daňové příjmy na 1 obyvatele, finanční nezávislost, finanční nezávislost 2, finanční soběstačnosti a ukazatel samofinancování, dále ukazatel dluhové služby a krytí dluhové služby, finanční stabilitu, ukazatel výkonnosti obce, krytí kapitálových výdajů kapitálovými příjmy, krytí běžných výdajů, běžnými příjmy, krytí dluhu, běžná likvidita, krytí běžných výdajů pracovním kapitálem a pracovní kapitál.

Pro srovnání vývoje hospodaření bylo vybráno město Česká Lípa, které je srovnatelné s městem Třebíč - obě města mají podobný počet obyvatel, nezaměstnanost i rozlohu. Důvodem výběru těchto parametrů je rozpočtové určení daní, které má značný vliv na financování obce a je závislé na těchto vybraných faktorech. Tyto výsledky bude autor dále interpretovat.

Tabulka č. 1: Přehled použitých poměrových ukazatelů

Ukazatel	Vzorec	Autor	Doporučené hodnoty
Daňové příjmy na 1 obyvatele	DP/PO	Máče, 2013	Doporučené hodnoty nejsou
Finanční stabilita	BP/CP	Máče, 2013	Není doporučené hodnota
Finanční nezávislost	VP/CP*100	Máče, 2013	Není doporučené hodnota
Finanční nezávislost 2	VP`/CP*100	Máče, 2013	Hodnota by se měla pohybovat nad 50 %
Finanční soběstačnost	VP/BV*100	Máče, 2013	Není doporučené honora
Výkonnost obce	(BP – BV)/BP	Máče, 2013	Hodnota by měla být větší než 1
Krytí kap. výdajů kap. příjmy	KP/KV*100	Máče, 2013	Není doporučené hodnota
Ukazatel samofinancování	$((BP - BV) + KP) / KV$	Máče, 2013	Větší než 1
Krytí běžných výdajů běžnými příjmy	BP/BV	Máče, 2013	Hodnota by měla dosahovat úrovně větší než 1
Ukazatel dluhové služby	DS/DZ*100	Máče, 2013	Maximálně do 30 %
Krytí dluhové služby	BP-BV/DS	Máče, 2013	Větší než 1
Běžná likvidita	OA/KZ	Máče, 2013	2 – 2,5
Krytí běžných výdajů pracovním kapitálem	$((OA - KZ) / BV) * 100$	Máče, 2013	Není stanovená doporučená hodnota

Zdroj: Máče, 2013

V tabulce č. 1 jsou shrnuty vybrané poměrové ukazatele, které jsou vypočteny a analyzovány v praktické části této práce, společně se vzorci pro jejich výpočet a doporučenými hodnotami, pokud jsou doporučené hodnoty definovány. V níže uvedené tabulce č. 2 jsou tyto vybrané ukazatele stručně charakterizovány.

Tabulka č. 2: Stručná charakteristika vybraných poměrových ukazatelů

Ukazatel	Popis
Daňové příjmy na 1 obyvatele	Počet obyvatel je různý, slouží pouze k porovnání s ostatními obcemi, není udána doporučená hodnota
Finanční stabilita	Čím je hodnota ukazatele bližší 1, tím je obec méně závislá na mimořádných příjmech
Finanční nezávislost	Čím více se blíží hodnota 100 %, tím je obec méně závislá na přijatých dotacích
Finanční nezávislost 2	Ukazatel je obdobný jako ukazatel Finanční nezávislost, vlastní příjmy jsou však očištěny od daní sdílených
Finanční soběstačnost	Čím je procento vyšší, tím je obec soběstačnější v krytí běžných činností
Výkonnost obce	Ukazatel hodnotí schopnost rozpočtu vytvářet přebytek
Krytí kap. výdajů kap. příjmy	Zobrazuje jakou část kap. výdajů, hradí obec kap. příjmy
Ukazatel samofinancování	Pokud je tento ukazatel větší než 1, není třeba financova kapitálové příjmy cizími zdroji
Krytí běžných výdajů běžnými příjmy	Pokud je ukazatel vyšší než 1, obec vytváří přebytek z běžného rozpočtu
Ukazatel dluhové služby	Pokud ukazatel dosáhne hodnot větší než 30 %, zajímá se o obec MFČR, a obec musí dokládat, jak bude postupovat při snižování zadlužení
Krytí dluhové služby	Tento ukazatel říká, jestli jsme schopni z běžného rozpočtu uhradit dluhovou službu
Běžná likvidita	Podíl krátkodobých závazků na oběžných aktivech
Krytí běžných výdajů pracovním kapitálem	Tento ukazatel říká, kolik prostředků nám zůstane po uhrazení krátkodobých závazků, na krytí běžných výdajů

Zdroj: Máče, 2013

3 Literární rešerše

3.1 Veřejná správa

Na strukturu veřejné správy pohlíží Provazníková dvěma způsoby. První pohled nahlíží na problém z hlediska toho, kdo vykonává veřejnou správu. Vykonavatelem státní správy může být stát, případně může část pravomocí přenechat nestátním veřejnoprávním subjektům. Tyto subjekty vykonávají činnosti na samosprávném principu. Druhým pohledem je pohled geografický. V tomto případě známe ústřední, územní či místní správu. První pohled je tvořen hlavním subsystémem, kterým je státní správa, druhým subsystémem je samospráva (veřejná samospráva). Státní správa je vykonávána státem za použití souhrnu institucí, a to přímo či zprostředkovaně.

„Veřejná správa je výsledkem delegování správy na jiné nestátní subjekty. Samospráva je oprávněna vykonávat své záležitosti samostatně, vlastním jménem a prostředky v rámci zákonem stanovenými předpisy. (Provazníková, 2009)“

Veřejný sektor je důležitou součástí každého národního hospodářství, je důsledkem tržního selhání. Soukromý a veřejný sektor je ukázkou charakteristické symbiózy. Veřejný sektor je ze své podstaty neziskový, zatímco sektor soukromý je ziskový. V případě selhání jednoho sektoru nastupuje sektor druhý. (Toth, 1998)

3.1.1 Základní funkce veřejné správy

Ekonomická funkce

Cílem ekonomické funkce je zabezpečení veřejných statků či odstranění negativních externalit způsobených selháním trhu.

Sociální funkce

Sociální funkcí rozumíme prospěšnost veřejného sektoru pro sociálně slabší vrstvy obyvatel, např. oblast sociální péče, fungování neziskových organizací ve veřejném sektoru. Veřejný sektor tímto způsobem ovlivňuje sociální vazby a postavení občanů.

Politická funkce

Veřejný sektor bývá používán v politickém klání v procesu veřejné volby. Veřejný sektor je významně ovlivněn hospodářskou politikou, jejíž cíle a nástroje jsou předmětem rozhodování zákonodárského sboru u komunální politiky v zastupitelstvu obcí a krajů. (Nahodil, 2009)

3.1.2 Základní činnosti veřejného sektoru

Zajištění potřebných veřejných statků

Cílem zajištění veřejných statků je efektivní alokování peněžních prostředků v rámci rozpočtové soustavy s pomocí přerozdělovaných procesů. Problémem veřejného sektoru je zajištění maximální hospodárnosti na vstupu a maximálního užítku na výstupu. Veřejný sektor často zajišťuje hraniční statky. Jedná se o statky, které jsou na pomezí mezi veřejnými a soukromými statky. Další činností veřejného sektoru je zajištění podmínek pro fungování soukromého sektoru, např. fungující infrastruktura, zákonodárství či zajištění bezpečnosti majetku. V případě, že soukromý sektor selhává, zajišťuje veřejný sektor produkci těchto statků, případně externalit s nimi souvisejícími. (Provazníková, 2009)

Veřejný sektor přispívá k ekonomickému růstu výstavbou například veřejných nemocnic či škol, které dále rozvíjí poptávku na trhu a tím snižují nezaměstnanost a zvyšuje kvalitu lidského života. Vytváří větší spravedlnost v přerozdělování a dovoluje tak i nízkopříjmovým skupinám využívat některé statky jako je školství či zdravotnictví. (Peková, 2004)

3.1.3 Struktura veřejné správy v České republice

Fungování státní správy je přímo či zprostředkovaně řízeno ústřední vládou, ta je nejvyšším orgánem výkonné a politické moci. Vláda je orgánem se všeobecnou působností v oblasti správy kontroluje, sjednocuje a koordinuje činnosti ministerstev a ostatních úředních orgánů státní správy. Hlavní rysem státní správy je jednotná úprava, pro celé území státu daná zákonem. V České republice je využíván smíšený model na úrovni územní veřejné správy. Na úrovni obcí i krajů se státní správa i územní samospráva vykonává v rámci jedné územně administrativní jednotky. Pokud je státní správa vykonávána orgánem samosprávy, jedná se o přenesenou státní správu vykonávanou v přenesené působnosti obcí. (Hamerníková, 2004)

3.2 Obec

Obce jsou základním článkem územní samosprávy. V posledních letech se stávají obce stále významnějším prvkem veřejné správy. Tento proces je důsledkem postupné decentralizace odpovědností a kompetencí za stále vyšší počet veřejných statků pro obyvatelstvo obcí. Každá obec je charakterizována těmito znaky – území obce, občané a samospráva veřejných záležitostí v hranicích obce, tzv. působnost. (Toht, 1998)

Funkce obcí jsou dány zákonem o obcích (Zákon č. 128/2000 Sb.). Vlastní samosprávné funkce, jedná se o otázky, v nichž obce rozhodují samostatně. Obce mají tedy zákonem upravené kompetence. Obec definovaná jako územní společenství občanů má právo na samosprávu, tedy samostatně rozhodovat v oblastech veřejné správy. V rámci přenesené působnosti vykonává obec činnosti státní správy, v tomto případě jsou obce podřízeny a kontrolovány orgány státní správy. (Tittelbachová, 2011)

„Vydávání právních předpisů obcí obecně upravuje zákon o obcích. Obec může vydávat dva druhy právních předpisů, a to obecně závazné vyhlášky obce v samostatné působnosti - jejich vydávání je vyhrazeno zastupitelstvu obce, které však nemůže vydávání těchto vyhlášek svěřit jinému orgánu obce, a nařízení obce v přenesené působnosti - jejich vydávání je vyhrazeno radě obce, která však obdobně nemůže vydání nařízení svěřit jinému orgánu obce. Není-li rada obce zřízena, vydává nařízení obce zastupitelstvo obce.“
(Moderní obec 10/2011, s. 24)

3.2.1 Orgány obce

Obecní úřad vykonává přenesenou působnost a spolu s ní plní úkoly, jež úřadu uloží v samostatné působnosti zastupitelstvo či rada obce. Zastupitelstvo může zřizovat iniciativní a kontrolní orgány, ty se nazývají výbory. Povinně musí být zřízen finanční a kontrolní výbor, v obcích kde žije alespoň 10 % občanů hlásících se k jiné národnosti, zřizuje obec výbor pro národnosti menšiny. Rada obce může zřizovat komise, což jsou její iniciativní a poradní orgány. (Toth, 1998)

Zastupitelstvo obce

Jedná se o kolektivní volený orgán. Ve městech se jedná o zastupitelstvo města, městské části mají zastupitelstvo městské části, v Praze je zastupitelstvo hlavního města Prahy. V samostatné působnosti obce rozhoduje zastupitelstvo především o programu rozvoje územního obvodu obce, rozpočtu obce a závěrečném účtu obce za dané rozpočtové období. V České republice se rozpočtové období rovná kalendářnímu roku. Dále zastupitelstvo navrhuje rozpočtová opatření, výši osobních a věcných nákladů obecního úřadu. V tomto případě musí být respektovány příslušné právní předpisy. Výši odměn starosty a členů zastupitelstva se řídí přílohou zákona o státním rozpočtu pro příslušný rok. Mezi další pravomoci zastupitelstev patří rozhodnutí o přijetí či převzetí úvěru, poskytnutí půjčky, smlouvy o poskytnutí dotací, emise komunálních obligací, založení, zřízení nebo zánik vlastních organizačních složek, založení obchodních společností, vstup do zájmových sdružení právnických osob, vstup nebo výstup ze svazku obcí, udílení čestných občanství a cen, zřízení obecní policie, obecně závazné vyhlášky.

Další pravomoci zastupitelstva obce jsou majetkové záležitosti, např. nabytí a převod nemovitostí, převod bytů a nebytových prostor, zástava nemovitostí a zřízení věcných břemen, zástava movitých věcí nebo práva a další. Počet členů zastupitelstva obcí stanovuje zákon o obcích, počet zastupitelů je závislý na velikosti územního obvodu a počtu obyvatel. (Peková, 2004)

Tabulka č. 3: Počet zastupitelů dle počtu obyvatel

Počet obyvatel	Počet členů zastupitelstva
Do 500	5-9
501 – 3000	7-15
3001 – 10000	11-25
10001 – 50000	15-35
50001 – 150000	25-45
Nad 150001	35-55

Zdroj: Balík, 2009¹

---

¹ Vychází ze zákona o obcích 128/2000 Sb.

Rada obce

Jedná se o výkonný orgán. V případě samostatné působnosti obce podléhá zastupitelstvu, v případě přenesené působnosti rozhoduje, stanoví-li to zákon. Počet členů musí být lichý v počtu 5-11. V případě že má obec méně než 15 zastupitelů, rada obce se nevolí. Členové obecní rady jsou starosta, místostarostové a ostatní členové, případně primátor, jeho náměstci a ostatní členové. Jednání jsou neveřejná. Vydává nařízení obce v rámci přenesené působnosti. (Peková, 2004)

Starosta a jeho zástupci

Hlavním představitelem města je starosta a podléhá zastupitelstvu obce. Pokud není v obci zřízena funkce tajemníka, plní tuto funkci starosta. Řídí a kontroluje pracovníky úřadu a plní funkci statutárního orgánu. Ve své funkci setrvává až do zvolení nového starosty. Řídí a svolává schůze rady a zastupitelstva obce. Dále odpovídá za objednávání a provádění auditu hospodaření obce. Místostarostové zastupují starostu v případě jeho nepřítomnosti. (Provazníková, 2009)

Výbory

Jedná se o iniciativní a kontrolní orgány zastupitelstev. Množství výborů závisí na rozhodnutí zastupitelstva. Počet členů výborů musí být lichý. Výboru vždy předsedá člen zastupitelstva obce. Výbory plní úkoly, které jim zadá zastupitelstvo. Povinně se zřizují výbory finanční, kontrolní, výbor pro národnosti menšiny. Finanční výbor kontroluje hospodaření s majetkem obce včetně finančních prostředků v rámci hospodaření obce a plní další úkoly, kterými ho pověří zastupitelstvo obce. Kontrolní výbor kontroluje plnění usnesení zastupitelstva a rady obce a dodržování právních předpisů. Výbory musí být minimálně tří členné, členem nesmí být starosta, místostarostové ani jiní členové zabývající se hospodařením obce. Výbor pro národnosti menšiny se zřizuje v obcích, kde žije alespoň 10 % osob hlásících se k jiné národnosti. (Toth, 1998)

Komise

Komise jsou iniciativní a poradní orgány rady obce. Komise může dávat návrhy a náměty v rámci samostatné působnosti. Starosta jim může svěřovat výkon státní správy. Pokud jsou výkonnými orgány v přenesené působnosti obce, musí mít předseda komise zvláštní odbornou způsobilost. (Toth, 1998)

Obecní úřad

Hlavní úkolem obecního úřadu je výkon samosprávy a v přenesené působnosti i výkon státní správy. Tuto činnosti zabezpečují zaměstnanci úřadu. Obecní úřad je řízen tajemníkem, je-li takto funkce zřízena. (Peková, 2004)

Tajemník

Jedná se o zaměstnance úřadu, tato funkce je zřizována u úřadů s rozšířenou působností. Tajemníkem je řízen celý administrativní aparát obecního úřadu. Tajemník uzavírá a ukončuje pracovní poměr zaměstnanců, koordinuje jejich činnost, stanovuje platy dle mzdových předpisů. (Provazníková, 2009)

3.3 Rozpočet

Rozpočtem se rozumí nástroj finančního hospodaření obce, který slouží k přerozdělování prostředků a finančnímu řízení obce v daném kalendářním roce. Rozpočet lze chápat jako bilanci příjmů a výdajů, finanční plán obce či nástroj k prosazení cílů obecních a regionálních programů.

Rozpočet i celý rozpočtový proces můžeme chápat jako prostředek zabezpečení a financování obecní politiky. Rozpočet dává do souladu příjmy a výdaje obce. (Nahodil, 2009)

3.3.1 Rozpočet jako bilance

Z tohoto pohledu rozpočet bilancuje příjmy a výdaje za rozpočtové období. V České republice je rozpočtové období shodné s kalendářním rokem.

Hospodaření můžeme charakterizovat vztahem

$$\mathbf{F1 + P - V = F2}$$

F1 – množství finančních prostředků na začátku rozpočtového období

F2 – množství finančních prostředků na konci rozpočtového období

P – příjmy

V - výdaje

Pokud je F2 větší nežli F1, pro další rozpočtový rok vzniká finanční rezerva. V případě že F1 je větší než F2, je nutné použít rezervy z minulých let, případně jiné zdroje na vyrovnání bilance. Příjmy z vyšších úrovní rozpočtů získávají obce na své účty začátkem dalšího rozpočtového období. Pokud tedy obce nemají vytvořenu finanční rezervu, musí k financování využít jiných možností, např. úvěru. (Nováková, 2009)

3.3.2 Rozpočet jako finanční plán

Finanční plán slouží k zajištění solventnosti obce. Umožňuje pouze výdaje, které jsou kryty očekávanými příjmy, rezervami, případně půjčkami, které jsou obce schopny získat a splatit. Při sestavování rozpočtů jsou limitovány tzv. rozpočtovým omezením. Cílem je vytvořit dostatečný objem zdrojů na příjmové straně, to je však často v konfliktu s cíli na výdajové straně. Obce a kraje nejsou finančně soběstačné a jejich schopnost ovlivňovat své příjmy jsou více či méně omezené. O příjmech je možno uvažovat jako o rozpočtovém omezení. (Provazníková, 2009)

Výdaje obce jsou často předem dané a známé. Vychází z mandatorní podstaty a obce jsou schopny je odhadnout předem. Důležité je i plánování výdajů, smyslem plánování výdajů je analýza nynější úrovně výdajů, možná realizace úspor a navýšení efektivnosti v návaznosti na změny v poptávce. (Peková, 2004)

3.3.3 Rozpočet jako nástroj prosazování cílů municipální a regionální politiky

Jedná se o nástroje realizace koncepce ekonomického a sociálního rozvoje daného území. Patří sem stanovení priorit v oblasti veřejných statků a služeb poskytovaných obcí, stanovení úrovně a zaměření činností obce v rozpočtovém období a alokace zdrojů mezi ně, stanovení výše vybíraných daní a poplatků dle existujících zákonných norem, poskytování informací o finanční situaci a plánech, které jsou základem pro zjištění efektivnosti činností obce. (Toth, 1998)

Peková člení rozpočet do tří rovin, které je nutné plnit

Rozhodovací – rozhodnout, čeho chce obec dosáhnout a jak rozdělit jednotlivé výdaje, tj. do jakých služeb, do kterých investic atd.

Řídící – je nutné rozdělit dané prostředky tak, aby každá jednotka disponovala dostatečnými prostředky na mzdy, vybavení, údržbu budov, a tím mohla zajistit požadovaný výstup.

Kontrolní – ověření kolik peněz územní celek získá a vydá, kdo může peníze vydat, kolik jich může vydat a na co je může vydat. (Peková, 2004)

3.3.4 Metody sestavování rozpočtů

Rozpočtové omezení a snaha o neustále zvyšování efektivity ze strany občanů i vlád se začalo projevovat i na zefektivnění technik i postupů při sestavování rozpočtu. V současné době využívají obce postupy a techniky finančního plánování, kontroly a auditu běžně užívané v soukromém sektoru. (Provazníková, 2009)

3.3.4.1 Přírůstkový způsob

Jedná se o tradiční způsob sestavování rozpočtů přírůstkovým nebo také indexový způsobem. V tomto případě se vychází z rozpočtu minulého. Předpokládá se, že rozpočet vychází z existujících místních podmínek a standardně poskytovaných statků a služeb. Takto stanovený rozpočet se každý rok upravuje o odhad meziročních změn. (Nahodil, 2009)

Při sestavování rozpočtu je třeba zohlednit celoroční dopady a efekty. Tedy vzít v úvahu zejména ty činnosti, které byly v daném roce realizovány jen částečně. Dále jednorázové dopady a změny na všechny položky rozpočtu v daném roce. Je nutné zohlednit růst cenové úrovně a úrokových měr a v neposlední řadě i počty uživatelé daných statků, požadavky určené novou legislativou, případně dopady na příjmy a výdaje dané realizací investičních projektů.

Nevýhodou této metody je, že bere v úvahu historické náklady na službu a nezabývá se oprávněností dané služby či její priority a nebere však již v úvahu, jestli je služba spravedlivě rozdělena mezi spotřebitele, či je poskytována efektivně, nebo jestli odpovídá měnícím se potřebám a zájmům občanů. (Provazníková, 2009)

3.3.4.2 Fixně limitovaný rozpočet

Dalším přístupem pro sestavování rozpočtů je metoda fixně stanoveného limitovaného rozpočtu. Primárně je využíván ústřední vládou v případě řízení svých odborů a ministerstev, také je užíván v případě výdajů municipalit prostřednictvím systému dotací. Sestavení rozpočtu je co do objemu fixní, v návaznosti na množství poskytnutých služeb se výše rozpočtu zvyšuje o očekávanou inflaci.

V případě aplikování této metody na úrovni obcí bývá využíván k zajištění statků a služeb, které poskytují jiné organizace. Obec poskytne organizaci paušální částku, kterou si organizace rozdělí dle svých potřeb na jednotlivé nákladové položky. (Provazníková, 2009)

3.3.4.3 Postup nulové základny

Jedná se o nejkompexnější model tvorby rozpočtu, který zkoumá každou jednotlivou činnost a podrobuje ji vyčerpávajícímu zkoumání. Výše současných nákladů není pro tuto metodu důležitá.

Analýza probíhá v těchto krocích; má se služba zajišťovat, stanovení standardů pro tuto službu, odhad nákladů na službu při daném standardu, odhad potřebného objemu služeb pro zajištění standardu, odhadnutí komplexních nákladů pro zajištění potřebné služby.

Tento postup je administrativně a časově velmi náročný. Je vhodné tuto metodu používat v případě služeb, kde dochází k velkým změnám v poptávce, případně kde se vybírá z několika variant. Tento postup je možné opakovat u každé služby, např. jednou za pět let. (Provazníková, 2009)

3.3.4.4 Performance budgeting

Tento model sestavování rozpočtů klade na představitele obcí nároky na využití veřejných zdrojů, a to nejen aby byly využity efektivně a hospodárně, ale i aby bylo dosaženo i žádoucích účinků a cílů. Rozpočtový proces hraje dvojí úlohu. Poskytuje a zohledňuje zdroje a na druhé straně stanovuje kritéria a cíle výstupu.

Pokud je tato metoda důsledně uplatněna, pomůže definovat a odhalit problémy i slabiny v činnostech obce, odhalí případné překrývající se funkce, což umožňuje lépe definovat a plánovat dlouhodobé záměry a cíle. Rozpočet podle výsledků je velmi často soustředěn na to, jestli je činnosti zabezpečena s nejnižšími náklady. V úvahu už však není bráno, zda je tato činnost opodstatněná. (Peková, 2004)

3.3.4.5 Metoda programového rozpočtování

Programové rozpočtování sestavuje rozpočet ve struktuře. V této struktuře jsou navrhnuté výdaje upořádány dle jejich výsledků, tedy podle míry, v jaké přispívají k dosahování celkových obecních záměrů. Programová struktura sleduje hledisko účinnosti.

Prvním krokem je zkoumání záměrů a cílů územního celku vzhledem k jeho současným aktivitám. Touto analýzou zjistíme, které cíle nejsou uspokojeny vůbec, které nedostatečně, případně na které je vynakládáno nadměrné množství finančních prostředků.

Druhým krokem je porovnání a ocenění alternativních variant, pomocí kterých by bylo dosaženo definovaných cílů a záměrů. Porovnání ukáže náklady, časovou náročnost a dosažené výsledky. Výsledkem je sestavení programového a finančního plánu. Ten zohledňuje dopady přijatých rozhodnutí obce na její příjmy v průběhu delšího časového období. (Peková, 2004)

Ve vyspělých zemích se kromě tradičních ročních finančních plánů začaly sestavovat i střednědobé a dlouhodobé plány. Tento trend se začal objevovat v 90. letech.

3.3.5 Struktura územní rozpočtu

Rozpočet se zpravidla sestavuje ze dvou pohledů, a to běžný a kapitálový rozpočet. Toto rozdělení na hospodaření běžné a investiční umožňuje snadnější analýzu, jak jsou vynakládány daňové i nedaňové příjmy. (Hamerníková, 2004)

Tabula č. 4: Schéma běžného rozpočtu

Příjmy	Výdaje
Daňové <ul style="list-style-type: none"> - svěřené daně - sdílené daně - místní a regionální daně - správní poplatky 	<ul style="list-style-type: none"> - všeobecné veřejné služby - veřejný pořádek - vzdělání - péče o zdraví - bydlení - komunální služby - na podnikání - ostatní běžné výdaje - placené úroky - běžné dotace jiným rozpočtům
Nedaňové <ul style="list-style-type: none"> - uživatelské poplatky za služby - příjmy z pronájmu majetku - příjmy od vlastních neziskových organizací - zisk z podnikání - ostatní 	
Přijaté transfery <ul style="list-style-type: none"> - běžné dotace ze státního rozpočtu - běžné dotace ze státních fondů - od územních rozpočtů - ostatní běžné příjmy 	
Saldo – přebytek	Saldo – schodek

Zdroj: Černohorský, 2011

Provozní rozpočet je bilancí běžných příjmů a výdajů. Většina z nich se každoročně opakuje a vztahují se k rozpočtovému roku. Běžnými příjmy se financují neinvestiční potřeby pomocí neinvestičních výdajů.

Běžný rozpočet je sestavován jako vyrovnaný, kdy se příjmy rovnají výdajům, nebo jako deficitní, kdy příjmy jsou menší jak výdaje. Tyto vztahy ukazují zhoršující se situaci hospodaření obce. Pokud je rozpočet vyrovnaný, je územní celek schopen financovat jen běžné výdaje, v případě deficitu není již celek schopen financovat svými provozními příjmy provozní výdaje. V obou případech není obec schopna pokrýt svou dluhovou službu v případě, že existuje. (Provazníková, 2009)

Pokud není obec schopná hradit svou dluhovou službu z provozních příjmů, je hrazena minimální dluhová služba z kapitálového rozpočtu, tedy prodejem majetku, případně úvěrem či emisí komunálních obligací. Pokud je tento trend dlouhodobější znamená to ohrožení hospodaření územního samosprávného celku. Pokud jsou běžné

příjmy vyšší než běžné výdaje, vede to k dobrému hospodaření obce. Kladné saldo je možné použít na úhradu dluhové služby a může sloužit i k částečnému pokrytí kapitálových potřeb.

Příjmy přesahující období jednoho roku zachycujeme v kapitálovém rozpočtu. Tyto prostředky slouží k financování investičních potřeb obce. Tyto příjmy a výdaje jsou zpravidla jednorázové a neopakovatelné. Investiční rozpočet má sloužit k akumulaci zdrojů, které posléze využijeme na získání dlouhodobých aktiv z důvodu vysokých nákladů na jeho pořízení. (Peková, 2004)

Tabulka č. 5: Schéma kapitálového rozpočtu

Příjmy	Výdaje
- z prodeje majetku	- na investice
- kapitálové přijaté dotace	- kapitálové dotace jiným rozpočtům
- z rozpočtové soustavy	- na nákup obligací a akcií
- příjmy z půjček	- poskytované střednědobé a dlouhodobé půjčky
- příjmy z emise vlastních obligací	- splátky dříve přijatých půjček
- přebytek běžného rozpočtu	- krytí deficitu běžného rozpočtu
- dary na investice	

Zdroj: Provasníková, 2009

Stejně jako provozní rozpočet je i rozpočet kapitálový vyrovnaný v případě, že se příjmy rovnají výdajům. Investiční rozpočet je deficitní v případě, že jsou kapitálové výdaje větší než příjmy. Pokud jsou příjmy větší než výdaje, je kapitálový rozpočet přebytkový. Ve většině případů však příjmy na financování investiční projektů chybí. V takovém případě se rozpočet doplňuje návratnými příjmy.

V případě dělení výdajů mezi běžný a kapitálový rozpočet se objevují tzv. šedé zóny. Zařízení a stroje se střednědobou životní je možno zařadit do každého z rozpočtů. Pokud se však jedná o součást běžných operací a bude-li zařízení po konci životnosti nahrazeno novým, doporučuje se zařadit tento výdaj do běžného rozpočtu. Další šedou oblastí je dluhová služba. Úroky dluhové služby jsou součástí běžného rozpočtu, avšak splátky jistiny lze evidovat jak na běžném, tak v kapitálovém rozpočtu. (Hamerníková, 2004)

Investiční projekty zatěžují rozpočet na dobu delší jak jeden rok. Realizace těchto projektů zatěžují rozpočet nejen jako jednorázový kapitálový výdaj, ale i běžné provozní

výdaje, výdaje nutné na amortizaci kapitálových statků, případně výdaje určené na dluhovou službu. Z tohoto důvodu je nutné uvážit, zda investice bude užitek i pro příští generace. (Provazníková, 2009)

3.3.6 Rozpočtový proces

Rozpočtový proces je souhrnem činností nezbytných k řízení samosprávného celku v určitém rozpočtovém období. V České republice je rozpočet sestavován na jeden kalendářní rok, rozpočtový proces je delší, zahrnuje zpravidla časový horizont 1,5 až 2 let.

Rozpočtový proces je rozdělen na následující etapy: analýza minulosti a stanovení priorit pro rozpočtové období, sestavení návrhu rozpočtu, projednávání a schvalování, kontrola plnění rozpočtu, přehled o skutečném plnění rozpočtu – závěrečný účet, následná kontrola, aktualizace programu rozvoje a rozpočtového výhledu. (Toth, 1998)

3.3.6.1 Sestavení návrhu rozpočtu a tvorba podkladů pro tvorbu rozpočtu

Tuto činnost provádí většinou výkonný orgán obce, finanční odbor. Návrh rozpočtu vychází z rozpočtového výhledu. Předpokladem je, že rozpočtový výhled je zpracován stejně podrobně jako rozpočet. Sestavení rozpočtu navazuje na údaje z rozpisu platného státní rozpočtu nebo rozpočtového provizoria. (Provazníková, 2009)

3.3.7 Schvalování rozpočtu

Schválení rozpočtu je ve výhradní pravomoci zastupitelů. Zastupitelé schválí závazné ukazatele, ty se po schválení rozepisují dle podrobné rozpočtové skladby. Schválený rozpočet může být vyrovnaný, schodkový či přebytkový. Schodek je nutné pokrýt finančními prostředky z minulých let či smluvně zabezpečenou půjčkou, úvěrem, návratnou finanční výpomocí nebo výnosem z prodeje majetku či komunálních dluhopisů. Rozpočet je nutné sestavit reálně, pravdivě a úplně.

Výše uvedené zásady mají význam při kontrole a vyhodnocování rozpočtu v průběhu roku. Ten vypracovává finanční odbor a rada, schvalování je poté v kompetenci volených orgánů. Územně samosprávní celky mají povinnosti nechat přezkoumat své hospodaření za uplynulý rok. Přezkoumání může provést krajský úřad nebo se krajskému úřadu oznámí, že přezkoumání je zadáno auditorovi či auditorské společnosti. Zpráva o

přezkoumání hospodaření obce je nepostradatelnou součástí projednávání závěrečného účtu. Vyúčtování hospodaření za předchozí rok musí obsahovat údaje o nakládání s příjmy a výdaji, a to v plném členění rozpočtové skladby. U závěrečného účtu by neměla chybět ani analýza faktorů, jež ovlivnily plnění příjmů a výdajů rozpočtu a případně i návrh opatření, která by přispěl k jejich omezení. Závěrečný účet musí být projednán do 30. června. Zastupitelstvo účet uzavírá bez výhrad nebo s výhradami, jsou-li zjištěny chyby a nedostatky. (Peková, 2004)

3.3.8 Běžný a kapitálový rozpočet

Výše výdajů a jejich odhad se odvíjí od odhadu potřeb nutných pro zajištění veřejných statků a služeb, plánovaných nových potřeb, které chce obec uspokojovat.

Investiční výdaje je nutné plánovat odděleně od běžných, i když jsou běžné a investiční výdaje uváděny v jednom rozpočtu. Třídí se podle jednotné rozpočtové skladby, a ta je sleduje odděleně. Oddělení obou rozpočtů umožňuje sledovat vynakládání běžných příjmů k jednotlivým typům běžných výdajů. Kapitálový rozpočet umožňuje stanovit objem finančních prostředků na realizaci jednotlivých investičních projektů a jejich dostatečnost. (Nováková, 2009)

3.3.9 Rozpočtový výhled

Povinnost sestavovat rozpočtový výhled je dán zákonem od roku 2001, do této doby nebylo povinné rozpočtové prognózy sestavovat. Nezpracování rozpočtového výhledu je bráno jako správní delikt a příslušný krajský úřad může obci uložit pokutu za nesplnění podmínek do výše 1 milionu korun.

Rozpočtový výhled je nástrojem, který musí využívat i ta nejmenší obec v České republice. Tento nástroj slouží ke střednědobému plánování, dle zákona je možné zvolit míru podrobnosti členění. Je nutné ho sestavit alespoň v následujících čtyřech ukazatelích. Jedná se o celkové příjmy, celkové výdaje, celkové pohledávky a celkové závazky. Zákon nezakazuje obcím a městům, aby si výhledy členění a sestavovaly podrobněji. Rozpočtový výhled umožňuje obcím, aby přemýšlely o svých finančních možnostech v delším časovém horizontu, než je jeden rok, což je důležité především při plánování větších investičních akcích. Hlavním problémem při sestavování výhledů je schopnost odhadnout příjmy, výdaje a jejich meziroční vývoj. Ten je závislý na řadě ekonomických ukazatelů, které ovlivňují

výši vybraných daní. Výše příjmů je ovlivňována i celkovou koncepcí vztahů rozpočtu obcí a ostatních článků rozpočtové soustavy. V rámci České republiky se jedná o neustále změny v rámci daňových zákonů. (Nahodil, 2009)

3.3.10 Mimorozpočtové fondy

Zastupitelstvo obce může rozhodnout o zřízení mimorozpočtových fondů a ty mohou být účelové či neúčelové. Účelové finanční fondy jsou zřizovány na konkrétní financování určitých potřeb. Výhodou mimorozpočtových fondů je, že naakumulované finanční prostředky na konci roku nepropadají a lze je převádět do dalších let.

Specifickým fondem je fond rezerv a rozvoje. V tomto fondu se akumulují finanční prostředky na financování investic, případně je možné z něj financovat schodek rozpočtu obce. (Provazníková, 2009)

3.3.11 Příjmy obecních rozpočtů

Podoba daňových příjmů obce se v praxi členění na daně lokální, sdílené daně, daně svěřené, daně vybírané vedle ústředních daní. Přímou kontrolu nad daňovými příjmy mají obce v případě vlastních (obecních) daní, o kterých rozhoduje obec samostatně. Obec sama určuje daňovou základnu, sazby a osvobození od daně. (Peková, 2002)

Existují dvě základní situace. V prvním případě by měly být příslušné cenové techniky součástí uživatelských poplatků, sama obec je jediným poskytovatelem služby a na jednom extrému by mohly mít monopolní cenu. Existují případy sociálních a politických úvah. Obec si přeje poskytovat základní služby, mimo jiné pro skupiny s nízkými příjmy, jejichž potřeby chce dotovat.

Zde by bylo dobré, aby se využívaly dotace tam, kde je to vhodné tak, aby se vytvářely příjmy a optimalizovaly se ceny. Obecní úřady Slovenské a České republiky musí optimalizovat příjmy z poplatků (daní) za určité služby, pro které poplatky platí a v současné době je obce realizují. Například: psí licence, likvidování odpadu, parkoviště a veřejné bydlení. V těchto případech slovenská nebo česká obec vystupuje jako monopolní poskytovatel služeb.² (Bryson, 2010)

---

² *There are two basic situations in which appropriate pricing techniques should be a part of user fee applications in the first case, the municipality itself is the sole provider of a service and at one extreme could price as a monopolist would. There are instances in which, for social and political considerations, the municipality would wish to provide*

3.3.11.1 Členění příjmů

Příjmy rozpočtů můžeme členit dle různých hledisek. Asi nejvýznamnějším členěním je členění dle návratnosti příjmy.

Příjmy nenávratné

Tyto příjmy plynou do veřejného rozpočtu ve formě daní, dávek, poplatků za veřejné statky, příjmy z pronájmu či prodeje majetku. Většina těchto příjmů má charakter nenávratných příjmů. (Nováková, 2009)

Návratné příjmy

Tyto příjmy se čerpají na dobu určitou a poté je nutné je vrátit subjektu, který nám finanční prostředky poskytl. Jedná se například o emisi cenných papírů nebo krátkodobé, střednědobé či dlouhodobé úvěry. Krátkodobé bankovní úvěry jsou většinou používány na krytí krátkodobých deficitů v rozpočtu během rozpočtového období. Střednědobé a dlouhodobé úvěry jsou převážně používány na financování investičních projektů.

Pokud jsou příjmy členěny z hlediska časového, setkáme se s příjmy běžnými a kapitálovými. Běžný příjmy jsou příjmy opakující se každoročně, těmi jsou financovány běžné (každoroční) výdaje. (Černohorský, 2011)

Běžné příjmy

Běžné příjmy jsou členěny na příjmy daňové. Ty jsou typicky nenávratným příjmem a nedaňové příjmy nenávratného charakteru jsou příjmy z pronájmu majetku, z podnikání, poplatky za smíšené veřejné statky, které neplynou přímé neziskovým organizacím a dary.

Typickými návratnými příjmy jsou krátkodobé úvěry a půjčky a příjmy z emise cenných papírů.

---

an essential service inter alia to low-income groups whose consumption it wishes to subsidize. Here, it would be wise to subsidize where appropriate, while also charging revenue-generating, optimal prices. The kinds of services municipal officials of the Slovak and Czech Republics could provide with revenue optimization in mind include some of the fees (qua taxes) currently implemented, namely, those charged for dog licenses, garbage collection, parking, and public housing. In these cases the Slovak or Czech municipality acts as a monopolistic provider of services.

Příjmy rozpočtu jsou tříděny dle rozpočtové skladby z druhového hlediska na příjmy daňové, nedaňové a neinvestiční. To jsou tedy příjmy nenávratné, návratné příjmy jsou zachyceny ve třídě financování. (Toth, 1998)

Výnosy dluhopisů sdílejí mnoho společných charakteristik obecných náležitostí dluhopisů. Stejně jako dluhy, jsou daňově osvobozeny i dlouhodobé komunální závazky. Podobně, jsou příjmové dluhopisy omezeny tím, že veřejné úvěry nemusí být schváleny pro soukromé podniky a veřejné fondy mohou být vynaloženy pouze pro veřejné účely. Navíc, stejně jako obecné povinnosti dluhopisů, musí být i výnosy dluhopisů cenný papír, který může být vydán jako některá z forem, které jsou obecně k dispozici pro obecné povinnosti dluhopisů.³ (Mintz, 2010)

Kapitálové příjmy

Tyto příjmy nejsou každoroční, jsou převážně jednorázového charakteru. Jedná se o příjmy z prodeje majetku, dary do rozpočtu, investiční dotace, příspěvky z jiných veřejných rozpočtů. Návratné příjmy jsou středně a dlouhodobé úvěry, či emise střednědobých či dlouhodobých cenných papírů. V České republice se zahrnují do třídy financování. (Toth, 1998)

Dalšími druhy členění je míra závaznosti. Zde rozlišujeme příjmy obligatorní, tedy povinné ze zákona. To jsou především daňové příjmy a fakultativní příjmy, jejichž zavedení závisí na rozhodnutí daného orgánu. Jedná se například o poplatky za poskytnutí veřejných statků.

Příjmy plánované musí být rozhodující, jsou primárním zdrojem financování veřejných statků a ostatních potřeb. Plánované příjmy jsou rozhodující při zvažování zvyšování kvantity a kvality zabezpečovaných veřejných statků. Příjmy neplánované jsou nahodilé a těžko se s nimi dlouhodobě počítá. (Provazníková, 2009)

---

³ *Revenue bonds Revenue bonds share many of the characteristics of general obligation bonds. Like the latter, they are tax-exempt, long-term municipal obligations. Similarly, revenue bonds are limited by the restriction that public credit may not be loaned to private enterprises, and public fund may only be expended for public purposes. Moreover, like general obligation bonds, revenue bonds must be negotiable instrument, nad they may be issued in any of the forms that are generally available for general obligation bonds.*

3.3.12 Dotace

Územní samosprávy jsou v současné době finančně nesoběstačné, proto je nutné dodatečně je financovat z peněz rozpočtové soustavy, a to především ze státního rozpočtu. Dotace tvoří velmi podstatnou část příjmů územních celků. Toto financování je dáno úkoly přenesené působnosti. Je logické, že stát, který předá část svých povinností vykonávat územní samosprávě, se poté finančně podílí na jejím zajištění. Jedná se o zajišťování především čistých veřejných statků. Z tohoto důvodu nemůže být územní samospráva finančně soběstačná. Obce i kraje mohou žádat o finanční prostředky ze státních účelových fondů. Jedná se například o Státní fond životního prostředí. Další možností je získání peněžních prostředků ze strukturálních fondů Evropské unie. (Peková, 2004)

3.3.13 Výdaje veřejných rozpočtů

Veřejné výdaje zobrazují užití a rozdělení rozpočtů a mimorozpočtových fondů v soustavě rozpočtů. Výdaje jsou jedním z nástrojů ovlivňujících proporcii mezi veřejným a soukromým sektorem.

Pro srovnávání výdajů ve veřejném sektoru se používá tzv. výdajová kvóta, jedná se o podíl veřejných výdajů na HDP.

Výdaje můžeme různě klasifikovat. Nejdůležitější klasifikací jsou nenávratné výdaje, občas se objevují i výdaje návratné.

Veřejné výdaje jsou dále členěny z hlediska alokace. Alokační výdaje jsou výdaje nákup zboží a služeb, jedná se o výdaje nutné k zabezpečení veřejných statků. Tyto alokační výdaje zahrnují výdaje na nákup služeb (případně zboží), dále výdaje na financování čistých a smíšených veřejných statků (které zajišťují tzv. organizační složek a příspěvkové organizace a to formou dotací či příspěvků). Výše těchto výdajů je závislá na rozsahu veřejného sektoru, ale i na rozsahu odpovědnosti i pravomocí obcí a krajů za zabezpečování tzv. preferovaných veřejných statků, (např. školství, veřejné zdravotnictví). (Provazníková, 2009)

Kapitálové výdaje se vynakládají na pořizování investic, díky kterým je možné dále z dlouhodobého hlediska zabezpečovat veřejné statky pro občany.

Redistribuční výdaje slouží především ke zmírnění nerovností v důchodech a majetku. Hlavní podíl mají v rámci státního rozpočtu.

Stabilizační výdaje, jimiž se stát snaží ovlivňovat ekonomiku, jsou především součástí státního rozpočtu. (Černohorský, 2011)

Výdaje plánované

Jedná se o výdaje, které je možné snadno dopředu naplánovat. Jde o výdaje na financování škol, výdaje na veřejnou správu, platy zaměstnanců. Ze své podstaty se jedná především o mandatorní výdaje.

Nemandatorní výdaje lze plánovat na základě rozpočtového omezení, především na základě plánovaných příjmů. (Nováková, 2009)

Neplánované výdaje

Jedná se o nahodilé a mimořádné výdaje, které se vyskytují v průběhu rozpočtového roku, např. výdaje na odstranění živelných pohrom, či pokuty za porušení rozpočtové kázně. Je tedy vhodné při vytváření rozpočtu vytvořit i rezervy na krytí těchto nenadálých potřeb.

Výdaje jsou ovlivněny demografickými faktory: růstem obyvatel (věková a sociální struktura obyvatel), technickým a technologickým pokrokem (vybavení nemocnic, lepší ale dražší), urbanizací (potřeba budovat a financovat infrastrukturu), inflací (působí na růst nákladů ve veřejném sektoru, valorizace), politickými vlivy (vláda populismu, zvyšování soc. dávek, válek). (Nováková, 2009)

3.3.14 Rozpočtová skladba

Veřejné rozpočty a jejich příjmy a výdaje jsou tříděny dle rozpočtové skladby. Jedná se o systematické, jednoduché a přehledné třídění všech příjmů a výdajů z různých hledisek.

Příjmy a výdaje obcí jsou tříděny na základě tzv. peněžních operací. Ty mají charakter operací veřejných. Třídění využívá peněžních pohybů, tedy připsování a odepisování peněžních prostředků na bankovním účtu. Příjmy a výdaje v rámci pokladny

nejdou sledovány zvlášť, sleduje se pouze pohyb mezi bankovním účtem a pokladnou. (Schneiderová, 2012)

Tato forma třídění umožňuje zjistit analytické informace o vývoji příjmů a výdajů, a to jak absolutně, tak relativně v rámci celé rozpočtové soustavy v prostoru i čase, včetně komparace s možností mezinárodního srovnání.

Současná rozpočtová skladba vyhovuje požadavkům mezinárodního srovnávání. V celé rozpočtové soustavě je povinné druhové třídění. Operace se třídí na tři základní okruhy - příjmy, výdaje a financování. (Hamerníková, 2004)

Třídění se provádí následujícím způsobem

Třída -> podseskupení položek ->seskupení položek->jednotlivé položky

Příklad: Třída 1 daňové příjmy ->11 daně z příjmů zisku a kapitálových výnosů -> 111 daně z příjmů fyzických osob -> 1111 daně z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti

Příjmy se dělí do těchto skupin:

- Třída 1. Daňové příjmy
- Třída 2. Nedaňové příjmy
- Třída 3. Kapitálové příjmy
- Třída 4. Přijaté dotace

Do výdajů nejsou zahrnovány tyto položky: úmor jistiny úvěrů; převody finančních prostředků na vkladový účet za účelem dosažení úrokových výnosů; splátky dluhopisů; půjčky poskytované jiným subjektům za účelem řízení likvidy; nákup akcií dluhopisů za účelem dočasně volných finančních prostředků; třída 5. běžné výdaje; třída 6. kapitálové výdaje.

Zvláštní postavení má:

- Třída 8. Financování – člení se na financování tuzemské a ze zahraničí. Zde je zahrnuto financování krátkodobé i financování dlouhodobé. (Nováková, 2009)

3.3.15 Rozpočet územní samosprávy

Rozpočet je tvořen plánováním budoucích příjmů a výdajů, které jsou potřebné pro zajištění lokálních potřeb a potřeb v rámci přenesené působnosti v daném rozpočtovém období.

Cílem každé samosprávy by měl být rozpočet vyrovnaný, tedy $P=V$, případně rozpočet přebytkový $P>V$. V tomto případě je tvořena rozpočtová rezerva. V případě, že se rozpočet dostane do situace, kdy $P<V$, je nutné tento schodek vyrovnat rozpočtovými rezervami z minulých období. Pokud nejsou tyto rezervy k dispozici, je schodek rozpočtu pokryt z návratných finančních prostředků. Tento případ vede k zadlužení samosprávy, které se mohou vyvinout až do velmi vážných finančních potíží se splácením dluhu a úroků v dalších letech. Ukazatel sledující zadlužení obce se nazývá dluhová služba. (Peková, 2004)

3.4 Finanční analýza

Je v současnosti propracovanou součástí finančního řízení. I když je primárně určena pro ziskové subjekty, v současné době se finanční analýza uplatňuje i ve veřejném sektoru.

Cílem finanční analýzy je posouzení dosavadního vývoje a generování informací pro budoucí rozhodování. Analýza všech možných variant a výběr nejvýhodnější možnosti, porovnání výsledků podobných subjektů. (Sedláček, 2007)

3.4.1 Finanční analýzu obce hodnotíme pomocí následujících metod.

Fundamentální finanční analýza

Má charakter pragmatický a heuristický. Při této metodě využívají analytici především svých vlastních zkušeností, intuice či externích odhadů. Její použití je vhodné především při významných změnách podmínek, které znemožňují využití extrapolačních metod finanční analýzy. (Kraftová, 2002)

Technická finanční analýza

Tento typ analýzy je založen na statisticko-matematických principech. Technickou analýzu dělíme na vertikální a horizontální. Vertikální analýza hodnotí vývoj jednotlivých prvků, zatímco v případě analýzy horizontální jde o analýzu trendu. Analýza horizontální využívá hojně časových řad a rozpoznání trendových a cyklických komponent a současně odlišení náhodných odchylek. (Růžičková, 2008)

Kauzální finanční analýza

Jde o hodnocení příčinně důsledkové vazby mezi jednotlivými jevy, které mohou být stochastické (náhodné, pravděpodobnostní), nebo deterministické. Důležitou metodou je pyramidální rozklad ukazatelů. V tomto případě jde o rozklad vrcholového ukazatele na dílčí, abychom mohli zjistit příčiny jeho vývoje. (Kraftová, 2002)

Komparační finanční analýza

Jedná se o doplnění technické analýzy. Může být založena na srovnání se hodnotami standardních ukazatelů. Tato metoda je některými autory považována za hlavní univerzální metodu, jinými naopak odsuzována. V rámci hodnocení ukazatelů mohou tyto hodnoty přispět k vytvoření představy o hospodaření a finanční situaci firmy.

Zvláštní mutací komparační analýzy je benchmarking. Tento model analýzy porovnává subjekty s nejlepšími v dané oblasti. Jejím cílem je zlepšení vlastních předností a odstranění slabých stránek v porovnání s nejlepším subjektem. (Růžičková, 2008)

3.4.2 Finanční analýza z hlediska času

Analýza ex-post

Jedná se o analýzu retrospektivní, analyzujeme tedy data z minulosti. Takto získané informace se dále zpracovávají nástroji a metodami finanční analýzy a slouží pro další rozhodování.

Finanční analýza ex-ante

Analýza orientovaná do budoucna. Vytváří se v časovém horizontu 1 až 3 let, maximální možný odhad je 5 let. Nejedná se v tomto případě o prognózování, pracuje se hojně s predikčními modely, v bankrotních a bonitních variantách. (Sedláček, 2007)

3.4.3 Finanční analýza – druhy

Analýza příjmů

Analýza příjmů slouží k porovnání příjmů celkových, opakujících se a příjmů mimořádných. Nejdůležitější skupinou příjmů jsou příjmy opakující se. Obec však nemá kontrolu nad těmito příjmy. Opakující se příjmy jsou základním kamenem pro plánování především neinvestičních výdajů, dluhové služby, popřípadě částečné krytí investičních výdajů. Příjmy sledujeme z hlediska celkových příjmů, vlastních příjmů, opakujících se příjmů, mimořádných příjmů a opakujících se místních příjmů. (Kraftová, 2008)

Analýza výdajů

Výdaje obce vyčíslujeme z hlediska sledování na výdaje investiční, neinvestiční a celkové. Neinvestiční, neboli provozní výdaje sledujeme v kontextu jejich vývoje počtu obyvatelstva obce, počtu zaměstnanců obce a organizací, které tyto výdaje tvoří. Většina ukazatelů v rámci výdajů obce je převážně popisná, neříkají tedy nic o úrovni hospodaření nebo výši rizik. (Kraftová, 2008)

Analýza zadlužení obce

Analýza zadluženosti obce nám poskytuje informace o přijatých úvěrech a půjčkách, výpomocích a vydaných obligacích a o povinnostech splácení těchto dluhů. Tento ukazatel nám říká, jak velká část opakujících se příjmů je určena na splácení těchto dluhů. Sledujeme tedy dluhy celkem a ukazatel dluhové služby. (Otrusínová, 2011)

Ukazatele odvozené

Tyto ukazatele pomáhají odhadnout výši možných dluhů obce. Říkají, jak obec hospodaří a kolik finančních prostředků jí zůstává na financování dluhu a dluhové služby. Jedná se o výsledek hospodaření, provozní výsledek, brutto úsporu a netto úsporu. (Otrusínová, 2011)

3.4.4 Poměrové ukazatele

Poměrové ukazatele jsou členěny do tří základních skupin, a to hodnocení zadluženosti, hodnocení finančního potenciálu a nezávislosti a hodnocení potenciálu rozvoje.

Pro měření výkonnosti obcí je třeba nastavit ukazatele a mít v pořádku své instituce. Shromažďovat výpočty a údaje o celé řadě ukazatelů, včetně udržitelného rozvoje, rovnosti v zaměstnání, spokojenosti zákazníků a fluktuace zaměstnanců. Typy ukazatelů - vstupní ukazatele, ukazatele výstupu, výsledkové ukazatele, náklady, vstupy, proces, výstupní a výsledkové ukazatele, kompozitní indikátory, základní ukazatele.⁴ (Waldt, 2009)

Hodnocení zadluženosti

Ta analyzuje a hodnotí obec z hlediska jejího zadlužení. Ukazatel říká, jak je obec schopná dostát svým závazkům. Tento ukazatel pomáhá odpovědět na otázky, za jak dlouho jsme schopni splatit dluh z provozního přebytku, jak velkou část běžných příjmů je nutné vyčlenit na splacení dluhu, nebo zda jsme schopni investici samofinancovat. Jedná se o následující ukazatele platební schopnost I, platební schopnost II, dluhová služba v roce/provozní výsledek, celkový dluh/provozní výsledek, dluhová služba v roce/opakující se příjmy, zadluženost I, zadluženost II, dluhová služba v roce/neinvestiční výdaje (Kraftová, 2002)

Hodnocení finančního potenciálu a nezávislosti

Tento ukazatel nám napoví, jak vysoké finanční prostředky si může obec zapůjčit, aniž by to ohrozilo její běžný chod. Analyzujeme vztahy mezi příjmy běžnými a celkovými, jaký je nejvýznamnější zdroj opakujících se příjmů, jak moc obec spoléhá na příjmy ze státního rozpočtu. Ukazatele potenciálu financování opakující se příjmy/příjmy obce celkem, mimořádné příjmy/opakující se příjmy, opakující se místní příjmy/opakující se příjmy, neinvestiční výdaje celkem/výdaje obce celkem, investiční výdaje celkem/neinvestiční výdaje celkem. Ukazatele finanční nezávislosti jsou finanční nezávislost I a finanční nezávislost II. (Kraftová, 2002)

---

4 Designing performance indicators for measurement Municipalities must set indicators to capture health of their institutions. they are required to collect data on a range of indicators, including sustainable development, employment equity customer satisfaction and staff turnover. Types of indicators - input indicators, output indicators, outcome indicators, cost, input, process, output and outcome indicators, composite indicators, baseline indicators.

Hodnocení potenciálu rozvoje

Tato část analýzy slouží k informování, jak se obci podařilo nastartovat místní rozvoj a zda je i do budoucna udržitelný dlouhodobě. Sděluje nám informace o výši investic, způsobu financování. Bohužel již nezobrazuje, jaký efekt mají realizované investice. Jedná se o neinvestiční výdaje/opakující se příjmy, opakující se příjmy/výdaje obce celkem, neinvestiční výdaje celkem/příjmy obce celkem, provozní výsledek/opakující se příjmy, míra úspor, míra samofinancování investic, provozní výsledek/investiční výdaje celkem, výsledek hospodaření/příjmy obce celkem. (Kraftová, 2002)

3.4.4.1 Ukazatele popisné

Analýza růstu

Slouží ke sledování nejvýznamnějších základních ukazatelů, mezi lety a popisují nám hospodaření obce v čase. Důležitou informací pro nás je jak se vyvíjí provozní příjmy a výdaje.

Analýza plnění rozpočtu

Tento ukazatel nám říká, jak se daří plnit rozpočet schválený a upravený k rozpočtu skutečnému. Tím tedy zjistíme, jak dobře se obci podaří odhadnout a připravit rozpočet na další rok. (Otrusinová, 2011)

Míra vlivu veřejného sektoru na obyvatelstvo obce

Této skupina ukazatelů nám říká, jak moc obec zasahuje do ekonomického chování obyvatel, jestli tato míra rostla případně v jaké oblasti. Tento ukazatel slouží pro porovnávání s podobnými obcemi. Jedná se o neinvestiční výdaje celkem na 1 obyvatele, investiční výdaje na 1 obyvatele, výdaje obce celkem na 1 obyvatele, sociální dávky na 1 obyvatele, příjmy obce celkem na 1 obyvatele, celkový dluh na 1 obyvatele, opakující se příjmy na 1 obyvatele, vlastní příjmy na 1 obyvatele,

Mezi další ukazatele je možné zařadit strukturu celkových příjmů a výdajů, strukturu daňových příjmů a strukturu neinvestičních výdajů. (Toth, 1998)

3.4.4.2 Přehled vyjádření obecných ukazatelů – dílčích:

Tabulka č. 6: Přehled dílčích ukazatelů

Bazální ukazatel	X
Ukazatel rozdílový	$U = X - Y$
Ukazatel marginální	$\Delta X = X_{t+1} - X_t$
Ukazatel relativní – prostý	$U = \frac{X}{Y}$
Ukazatel relativní – bazický index	$= \frac{X_{t+n}}{X_t}$
Ukazatel relativní – řetězový index	$\frac{X_{t+(n+1)}}{X_{T+1}}$
Ukazatel relativní marginální	$U = \frac{\Delta X}{X_t} = \frac{X_{t+1} - X_t}{X_t}$
Ukazatel senzitivity	$U = \frac{\frac{\Delta X}{X_t}}{\frac{\Delta Y}{Y_t}}$

Zdroj: Růžičková 2008, vlastní zpracování

Důležitost výběru ukazatelů finanční analýzy

Jevy a procesy, ke kterým ve financování společností dochází, jsou velmi rozmanité. Značnou složitost s sebou nese jejich vzájemná provázanost. Provedení finanční analýzy vychází z racionálních požadavků. Tyto požadavky je nutné splnit i při výběru ukazatelů, které budeme v konkrétní situaci aplikovat. (Růžičková, 2008)

3.4.4.3 Požadované vlastnosti ukazatelů

Srozumitelnost

Sestavení daného ukazatele nemá být nikterak složité, složitost by mohla znesnadnit užití těchto ukazatelů řízení. Výsledky analýzy a hodnoty ukazatelů musí být interpretovatelné jak analytiky, tak i manažery, kteří je užívají při svém rozhodování. (Kraftová, 2002)

Jednoznačnost

Z důvodu jednoznačnosti jsou častěji užívány ukazatele dílčí oproti syntetickým ukazatelům. Důvodem je možnost nejednoznačnosti výstupu daných informací, které by pak nebylo možné využít při řízení. (Kraftová, 2002)

Jednoduchost při dostatečné přesnosti

Rozhodování vyžaduje rozložení problémů na jednodušší základní části, které však nelze zcela abstrahovat od souvislostí, jež jsou velmi často příčinou komplikovanějších netriviálních procesů a jevů. Proto je nutné dbát na vyváženost mezi jednoduchostí na straně jedné a přesností na straně druhé, bez těchto podmínek by finanční analýza ztratila účelnost. (Kraftová, 2002)

Významnost

Finanční analýza má své konkrétní cíle. Tyto cíle určují nástroje a metody. Ty musí být adekvátní a relevantní. (Kraftová, 2002)

Nenadbytečnost

Finanční analýza by neměla být zpracována redundantním způsobem. Při redundantním způsobu dochází k nadměrnému vynakládání prostředků, ale může dojít k nesrozumitelnosti, která způsobí obtížené vyžití pro řízení, tím dojde ke snížení účelnosti finanční analýzy. (Kraftová, 2002)

3.4.4.4 Ukazatele na bázi příjmů a výdajů

Daňové příjmy na 1 obyvatele

Vzorec: DP/Po

Ukazatel daňových příjmů na obyvatele je počítán jako podíl daňových příjmů a počtu obyvatel vybrané obce. Výsledek nám říká, jak velký objem daňových příjmů generuje obec na jednoho svého obyvatele. U daňových příjmů na 1 obyvatele můžeme říci, že čím je tato hodnota vyšší tím lepší. Tento ukazatel je vhodný především pro porovnávání mezi obce, jelikož je každá obec jinak početná. (Toth, 1998)

Finanční stabilita

Vzorec: BP/CP

Dalším ukazatelem je finanční stabilita, opět je počítán jako podíl dvou hodnot a to běžných příjmů a příjmů celkových. Mezi běžné příjmy řadíme daňové, nedaňové a neinvestiční příjmy. Výsledný koeficient hodnotí finanční stabilitu vybrané obce. Výsledná hodnota odráží nezávislost obce na mimořádných příjmech. Čím větší hodnota ukazatele, tím je stabilita obce lepší. Čím je ukazatel nižší, tím je obec závislejší na příjmech mimořádných. (Máče, 2013)

Finanční nezávislost

Vzorec: $VP/CP*100$

Ukazatel finanční nezávislosti hodnotí podíl vlastních příjmů obce na příjmech celkových. Mezi vlastní příjmy patří příjmy daňové, nedaňové a kapitálové. Výsledkem je výše závislosti, či naopak nezávislosti obce přijatých dotacích. Čím je procento vyšší, tím je obec nezávislejší. (Toth, 1998)

Finanční nezávislost 2

Vzorec: $VP'/CP*100$

Ukazatel finanční nezávislosti 2 je obdobou předchozího ukazatele. Rozdílem je hodnota čitatele, kde počítáme s hodnotou příjmů vlastních bez sdílených daní. Vlastní příjmy bez daní sdílených tak lépe zachytí aktivitu dané obce. (Toth, 1998)

Finanční soběstačnost

Vzorec: $VP/BV*100$

Ukazatel finanční soběstačnosti slouží k hodnocení podílu krytí běžných výdajů vlastními příjmy. Čím je hodnota ukazatele vyšší, tím je obec v krytí běžných činností soběstačnější. Tento ukazatel může být v jednotlivých letech velmi rozdílný, důvodem jsou kapitálové příjmy. Ukazatel finanční soběstačnosti tedy může v časovém horizontu několika let velmi výrazně kolísat v závislosti na realizovaných investičních akcích. (Máče, 2013)

Výkonnost obce

Vzorec: $(BP-BV)/BP$

Výkonnost obce ukazuje schopnost obecního rozpočtu tvořit přebytek z běžné činnosti. Tento přebytek může být následně použit k pokrytí dluhové služby. Výstupem je objem běžných příjmů, které má obec k dispozici po úhradě běžných výdajů. (Toth, 1998)

Krytí kap. výdajů kap. příjmy

Vzorec: $KP/KV*100$

Ukazatel krytí kapitálových výdajů kapitálovými příjmy analyzuje financování kap. výdajů čistě kap. příjmy. V tomto případě je nutné vzít v úvahu fakt, že finančně náročné investiční akce není možné uhradit v jednom roce pouze z kapitálových příjmů. Krytí je nutné rozložit do několika let, a to nejlépe s přispěním jiných finančních prostředků. Výsledky tohoto ukazatele tak mohou vycházet i několik let hluboce pod 100%. (Toth, 1998)

Ukazatel samofinancování

Vzorec: $((BP-BV)+KP)/KV$

Ukazatel samofinancování navazuje na ukazatel krytí kap. výdajů kap příjmy. Hodnota tohoto ukazatele nám říká, jaká je schopnost financovat kapitálové výdaje vlastními zdroji. V případě, že ukazatel dosáhne hodnoty menší než 1, je velmi pravděpodobné, že obec bude nucena vypůjčit si finanční prostředky. (Máče, 2013)

Krytí běžných výdajů běžnými příjmy

Vzorec: BP/BV

Další ukazatel nás informuje o podílu běžných příjmů a výdajů. Výsledkem je informace, kolikrát je obec schopna uhradit své běžné výdaje z běžných příjmů. (Otrusínová, 2011)

3.4.4.5 Dluhové ukazatele

Obecní dluh je souhrn závazků k jiným subjektům. Významnou otázkou při rozhodování při přijetí cizích zdrojů je volba přiměřené výše závazku. Při rozhodování je

nutné uskutečnit analýzu běžného rozpočtu, které je hlavní finančním zdrojem investičních akcí. Není však možné zapomenout i na část rozpočtu kapitálového. Například prodej nepotřebného majetku může posloužit k částečnému krytí investic či dluhů.

Zadluženost nejen obcí získává v posledních letech na významu, proto od roku 2004 začíná Ministerstvo financí sledovat ukazatel dluhové služby, a to usnesením č. 365 o Regulaci zadluženosti obcí a krajů. Obce či kraje které překročili hranici dluhové služby ve výši 30 %, musely do 3 měsíců zdůvodnit překročení a oznámit MF ČR opatření, která budou přijata ke snížení dluhové služby. Toto usnesení bylo zrušeno v roce 2008 a nahrazeno usnesením vlády ČR č. 1395 o monitoringu hospodaření obce, které rozšířilo sledování o další ukazatele. (Toth, 1998)

Ukazatel dluhové služby

Vzorec: $(DS/DZ)*100$

Tento ukazatel se vypočítá jako podíl dluhové služby a dluhové základny. Dluhovou službu vyčíslíme jako součet zaplacených úroků, uhrazených splátek vydaných dluhopisů a splátek jistin. Dluhová základna zahrnuje položky tříd 1, 2, 3 a 4 po konsolidaci. Ukazatel nám sdělí procento, jakým se podílí dluhy na celkových obecních příjmech. Jako nežádoucí hodnota je považováno 30 % a více. Nedostatkem ukazatele dluhové služby je možnost, kdy obec přijme vysoký úvěr, u kterého odloží splátky. Tento úvěr se pak v ukazateli neprojeví. (Toth, 1998)

Krytí dluhové služby

Vzorec: $(BP-BV)/DS$

Jedná se o podíl dluhové služby a provozního přebytku, někdy bývá nazýván i jako dluhová kapacita. Jde o schopnost obce uhradit náklady na dluhy za pomoci provozního přebytku, hodnota by měla dosahovat hodnoty větších než 1. (Toth, 1998)

Zadluženost na 1 obyvatele

Vzorec: ZC/PO

Ukazatel zadluženosti na 1 obyvatele slouží především k porovnání s ostatními obcemi, které mají zpravidla rozdílný počet obyvatel. (Toth, 1998)

Krytí dluhu

Vzorec: $(BP-BV)/ZC$

Ukazatel nám napoví, jak je obec schopná pokrývat svůj dluh vlastním provozním přebytkem. V tomto případě počítáme s celkovým zadlužením, na rozdíl od dluhové služby. Ideální hodnota by dosahovala hodnoty větší než 1. V tomto případě by došlo k uhrazení dluhu v jednom roce. (Máče, 2013)

Podíl cizích zdrojů na aktivech

Vzorec: $[(CZ+PNFV)/AC]*100$

Tento ukazatel slouží k informování, zda nedochází k nadměrnému zadlužování obecního majetku. (Toth, 1998)

3.4.4.6 Ukazatele likvidity

Likvidita je schopnost přeměny aktiv na peněžní prostředky. Nejlikvidnějším instrumentem jsou peníze, nejméně likvidní jsou stroje a budovy. Likvidita dále vyjadřuje schopnosti uhradit své závazky v brzké budoucnosti. Vysoká likvidita je pozitivní, protože snižuje nebezpečí platební neschopnosti, na druhou stranu snižuje výnosnost aktiv. Do problémových hodnot se dostávají obce, které mají běžnou likviditu v intervalu $<0;1>$ a podíl cizích zdrojů a návratných finančních výpomocích je vyšší než 25%. (Růžičková, 2008)

Běžná likvidita

Vzorec: OA/KZ

Běžná likvidita měří platební schopnost obce z hlediska kratšího období. Ukazatel nám sděluje, kolikrát je obec schopna splnit své závazky pokud zpeněží všechna svá aktiva. Čím je ukazatel vyšší, tím je riziko platební neschopnosti nižší. (Mallya, 2007)

Okamžitá likvidita

Vzorec: PE/KZ

Tento ukazatel hodnotí pouze jedno vybrané oběžné aktivum, a to to nejlikvidnější - tedy peníze. V případě soukromého sektoru se jako adekvátní hodnota uvádí 0,2. V případě obcí bývá tato hodnota především ke konci roku vyšší. (Mallya,2007)

Krytí běžných výdajů pracovním kapitálem

Vzorec: [(OA-KZ)/BV]*100

Říká nám jaká je okamžitá likvidita obce po odečtení krátkodobých závazků. (Růžičková,2008)

3.4.4.7 Ostatní ukazatele

Pracovní kapitál

Vzorec: OA-KZ

Jedná se o prostředky, které má obec určeny pro svou běžnou činnost. Jde o absolutní ukazatel likvidity. Vzorec zahrnuje využitelná krátkodobý majetek, který je snížen krátkodobými závazky. (Kraftová, 2002)

Míra finanční stability

Vzorec: (VK/PC)*100

Hodnocení tohoto ukazatele ukazuje možnost krytí pasiv vlastním kapitálem. Jedná se tedy o finanční nezávislost organizace. Pokud ukazatel dojde k hodnotě 50 %, je obci věnována pozornost, pokud se ukazatel dostane na hodnotu 30 %, je pravděpodobné, že bude označena za nestabilní. (Kraftová, 2002)

Podíl CZ a PNFV na celkové zadluženosti

Vzorec: [ZC/(CZ+PNFV)]*100

Jedná se o informativní ukazatel, který nám sděluje podíl cizích zdrojů a přijatých finančních výpomocí na celkové zadluženosti. (Kraftová, 2002)

4 Charakteristika obce

Cílem této kapitoly je stručné seznámení s městem Třebíč, jeho historií, základními geografickými a demografickými ukazateli.

Třebíč je druhým největším městem kraje Vysočina. Nachází se 36 kilometrů jihovýchodně od krajského města Jihlavy.

Obrázek č. 1: Pozice města Třebíč na mapě České republiky

Zdroj: <https://maps.google.cz/>

Historie města

Historie města Třebíče se začíná psát v roce 1101, kdy byl nad řekou Jihlavou založen benediktýnský klášter. Tento klášter byl založen knížaty Oldřichem Brněnským a Litoldem Znojenským. Nejtěžší období zažilo město v 15. století. V roce 1468, byla Třebíč téměř zničena za války Jiřího z Poděbrad s Matyášem Korvínem. Největšího rozvoje se dočkala Třebíč v 19. století, kdy se začala rozrůstat průmyslová výroba a Třebíč byla spojena tzv. transversální dráhou⁵ s okolím. Největších změn doznala Třebíč až v druhé polovině 20. století, s rozvojem obuvnického a strojínského průmyslu. Byla zde vybudována obuvnická společnost BOPO, a.s. či odnož podniku První brněnské strojírny.

⁵ Společnost státní dráhy (StEG) prodloužila trať ze Zastávky u Brna přes Třebíč do Okříšek, kudy už v té době procházela hlavní trať z Vídně přes Znojmo a Jihlavu do Kolína a Prahy. Šlo o součást tzv. Českomoravské transverzální dráhy z Trenčína do Domažlic, dálkové tratě, avšak stavěné podle zákona o místních drahách s nižšími technickými parametry. <http://nadrazibrno.ecn.cz/dejiny-1.php>

V květnu roku 1985, byl v nedalekých Dukovanech zprovozněn první blok tamní jaderné elektrárny.

Významným úspěchem bylo zapsání města a jeho památek na seznam UNESCO, v roce 2003 byla na tento seznam zapsána Bazilika sv. Prokopa a unikátní židovská čtvrť společně s židovským hřbitovem. (www.trebic.cz)

Město Třebíč

Třebíč se rozkládá na obou březích řeky Jihlavy na celkové ploše 56 km². Celkový počet obyvatel v roce 2011 činil 37 575 občanů.

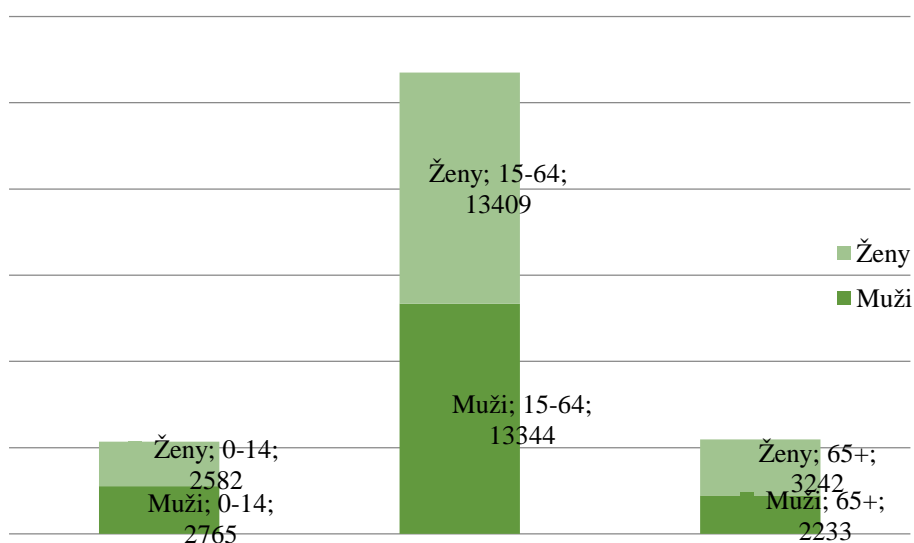
Tabulka č. 7: Věková struktura obyvatelstva města Třebíče 2011

Věk	0-14	15-64	65+
Muži	2 765	13 344	2 233
Ženy	2 582	13 409	3 242

Zdroj: www.czso.cz

Struktura obyvatelstva, jak je patrné z následující tabulky a grafu, je poměrně příznivá. Více jak 70 % obyvatelstva tvoří ekonomicky aktivní obyvatelé. Necelých 30 % připadá na obyvatelstvo ekonomicky neaktivní. (www.czso.cz)

Graf č. 1: Počet obyvatel města Třebíče v roce 2011

Zdroj: www.czso.cz, vlastní zpracování

Nezaměstnanost

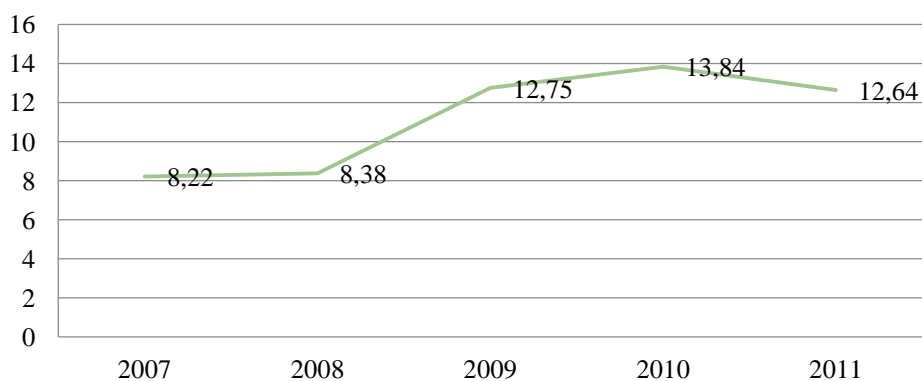
Důležitým makroekonomickým ukazatelem je míra nezaměstnanosti. Město Třebíč má s nezaměstnaností dlouhodobé problémy. Jak je patrné z následující tabulky, je nezaměstnanost ve městě poměrně vysoká. V rámci kraje Vysočina drží Třebíč nemilé prvenství.

Tabulka č. 8: Nezaměstnanost ve městě Třebíči v letech 2007 – 2011

Rok	2007	2008	2009	2010	2011
Třebíč	8,22	8,38	12,75	13,84	12,64

Zdroj: <http://portal.mpsv.cz>, vlastní zpracování

Graf č. 2: Nezaměstnanost město Třebíč 2007 – 2011 (v%)

Zdroj: <http://portal.mpsv.cz>

Z grafu je zřejmé, že od roku 2007 nezaměstnanost ve městě rostla až do roku 2010, v roce 2011 došlo k mírnému snížení na hodnotu 12,64 %. V současné době se nezaměstnanost pohybuje na úrovni přes 13 %.

Důvodem růstu nezaměstnanosti bylo především zavírání nebo omezování výroby u největších průmyslových subjektů nejen v Třebíči, ale i v blízkém okolí.

Současnému stavu nepomohlo ani zapsání města Třebíče na seznam UNESCO v roce 2003, od kterého si vedení města slibovalo zvýšení cestovního ruchu ve městě a tím razantnímu snížení zadluženosti. (www.czso.cz)

Základní charakteristika města Česká Lípa

Česká Lípa je město nacházející se v Libereckém kraji, 63 km od Prahy. Jedná se o podobně velké město, jakým je Třebíč. Počet obyvatel v roce 2011 činil 37 415, rozloha obce je 64 km². Na základě této podobnosti byla vybrána pro porovnání právě Česká Lípa, aby došlo k co nejmenšímu možnému zkreslení při výpočtech a analýze vybraných ukazatelů.

Vývoj nezaměstnanosti v letech 2007 – 2011 je zachycen v následující tabulce.

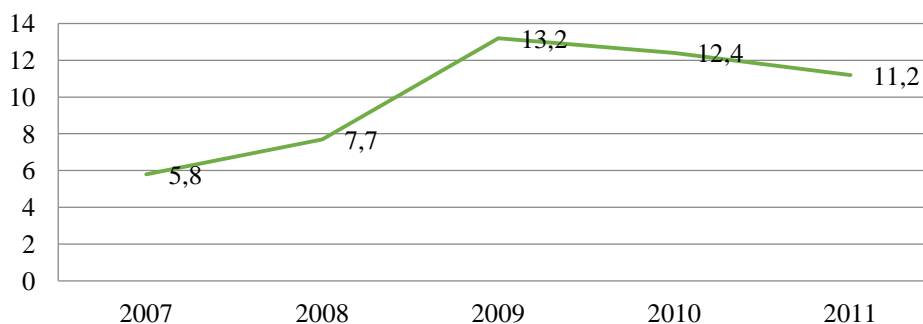
Tabulka č. 9: Vývoj nezaměstnanosti města Česká Lípa v letech 2007 – 2011 (v %)

Rok	2007	2008	2009	2010	2011
Česká Lípa	5,8	7,7	13,2	12,4	11,2

Zdroj: <http://portal.mpsv.cz>, vlastní zpracování

Jak je patrné z výše uvedené tabulky č. 9, stojí si město Česká Lípa v rámci nezaměstnanosti o něco lépe než město Třebíč.

Graf č.3: Nezaměstnanost Česká Lípa 2007 – 2011 (v %)

Zdroj: <http://portal.mpsv.cz>, vlastní zpracování

I přesto, že je nezaměstnanost v České Lípě příznivější, jednalo se o obec s největší podobností shodných ukazatelů, které byly nejdůležitější při hledání hodné obce.

5 Finanční analýza

V této části práce jsou vypočteny vybrané poměrové ukazatele, uvedené v metodické části. Na jejich základě dojde k vyhodnocení hospodaření města Třebíče v návaznosti na hospodaření podobného města, pro porovnání bylo vybráno město Česká Lípa. Analýza hospodaření města Třebíče je vztažena k období 2007 – 2011.

5.1 Příjmy

Příjmy měst a obcí jsou z velké části navázány na státní rozpočet České republiky. Největší část příjmů měst plyne ze sdílených daní a přijatých transferů. Přehled příjmů města Třebíče v letech 2007 až 2011 je znázorněn v následující tabulce.

Tabulka č. 10: Vývoj příjmů města Třebíče v letech 2007 – 2011 v Kč

Rok	2007	2008	2009	2010	2011
Příjmy celkem	839 902 090	796 921 100	757 379 790	776 427 570	729 907 670
Baz. index v %	100,00	94,88	90,17	92,44	86,90
Provozní příjmy	828 658 370	773 873 400	746 388 269	760 078 870	712 423 220
Baz. index v %	100,00	93,39	90,07	91,72	85,97
Investiční příjmy	11 243 720	23 047 700	10 991 521	16 348 700	17 484 450
Baz. index v %	100,00	204,98	97,76	145,40	155,50

Zdroj: MěÚ v Třebíči, vlastní zpracování

Tabulka příjmů města Třebíče je doplněna o bazické indexy, které názorněji zachycují změnu příjmů v jednotlivých letech oproti základnímu období roku 2007.

Jak můžeme vidět z výše uvedené tabulky příjmů města Třebíče, dochází od roku 2008 ke snižování celkových příjmů města. Zatímco v roce 2007 činily celkové příjmy téměř 840 mil. Kč, v roce 2011 byly příjmy na úrovni necelých 730 mil. Kč. Za pětileté sledované období se tedy příjmy snížily o 110 mil. Kč. V procentuálním vyjádření činí toto snížení více jak 13 %.

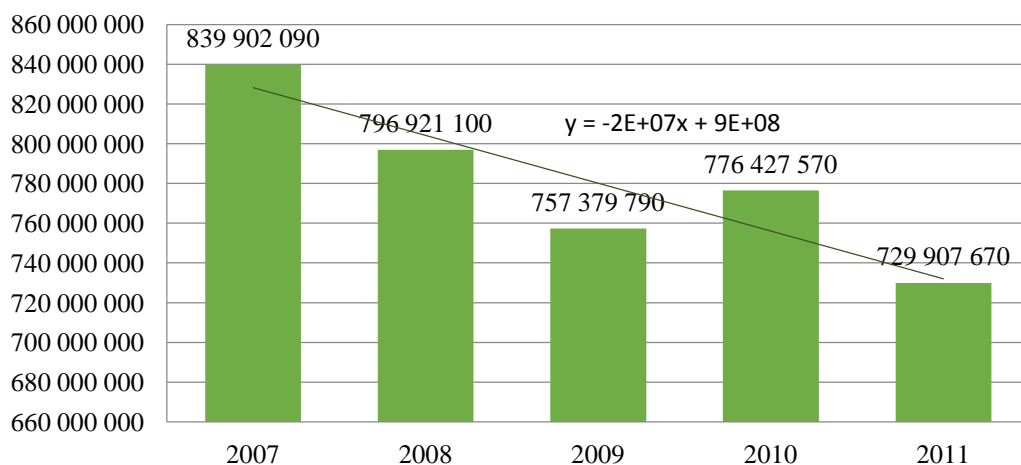
Primární vliv snižování příjmů je vidět především u příjmů provozních, které se snížily z 828,6 mil. Kč na 712,5 mil. Kč. Rozdíl v provozních příjmech je tedy přibližně

116 mil. Kč. Vyjádříme-li tuto částku procentuálně, došlo ke snížení příjmů od roku 2007 do roku 2011 o více než 14 %.

Vývoj kapitálových příjmů je v jednotlivých letech velmi rozdílný, jelikož jsou kapitálové příjmy spíše nárazové a do značné míry omezené. Mezi kapitálové příjmy jsou řazeny především položky „prodaný majetek a přijaté investiční dotace“. Je logické, že obce nedisponují nekonečnou zásobou dlouhodobého majetku. Tyto příjmy jsou tedy značně omezené, a v jednotlivých letech se jejich výše značně liší.

Vývoj celkových příjmů města Třebíče byl ovlivněn především změnou rozpočtového určení daní v roce 2008. Rozpočtové určení daní říká, kolik peněz z vybraných daní připadne jednotlivým obcím. Jelikož se Evropská unie, ale i Česká republika potýkají s finanční krizí, která se časem prohloubila v krizi hospodářskou, měl tento vývoj dopad i na výši příjmů města Třebíče.

Graf č. 4: Příjmy Třebíče v letech 2007 – 2011 v Kč

Zdroj: MěU Třebíč, vlastní zpracování

Jak je zřejmé z grafu příjmů města Třebíče, vývoj celkových příjmů je od roku 2007 neustále klesající, výjimkou je roku 2010, kdy došlo k mírnému nárůstu příjmů přibližně o 9 milionů korun, což bylo způsobeno zvýšením přijatých transferů ze státního rozpočtu.

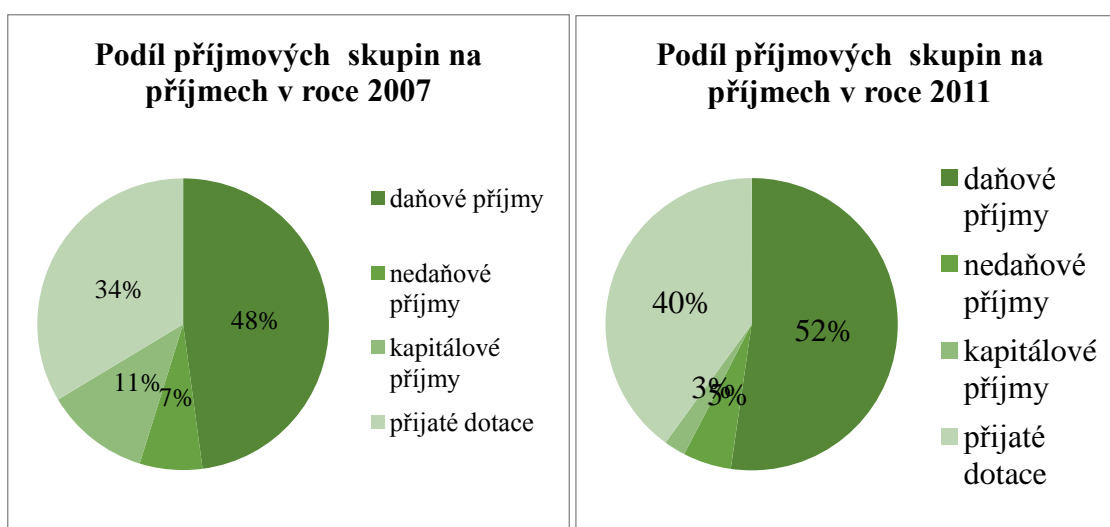
Tabulka č. 11: Rozdělení příjmů města Třebíče v letech 2007 – 2011 v Kč

Rok	2007	2008	2009	2010	2011
Daňové příjmy	401 970 500	438 147 560	391 762 160	388 322 880	381 676 340
Baz. index v %	100,00	109,00	97,46	96,60	94,95
Nedaňové příjmy	58 339 650	50 815 340	41 415 890	41 679 310	38 903 050
Baz. index v %	100,00	87,10	70,99	71,44	66,68
Kap. příjmy	97 150 390	2 304 700	10 991 520	16 348 700	17 484 450
Baz. index v %	100,00	23,72	11,31	16,83	18,00
Přijaté dotace	282 441 550	284 910 510	313 210 220	330 076 680	291 843 830
Baz. index v %	100,00	100,87	110,89	116,87	103,33

Zdroj: MěU Třebíč, vlastní zpracování

Z tabulky rozdělení příjmů města Třebíče v letech 2007 – 2011 v Kč je patrné, že dochází u položek daňových příjmů a nedaňových příjmů ke každoročnímu poklesu. V případě kapitálových příjmů je vývoj značně nahodilý. Jak již bylo řečeno výše, tyto příjmy jsou závislé především na přijatých investičních dotazích a příjmech z prodeje obecního majetku. Opačný vývoj mají přijaté dotace, které až do roku 2010 naopak rostou. Nejvyšší změna je patrná v roce 2009, kdy došlo k nárůstu o 10 %, v absolutním vyjádření se jedná o růst ve výši necelých 29 mil. Kč. Naopak v roce 2011 dochází k významnému propadu přijatých dotací o 14 %, tj. více jak 22 mil. Kč.

Graf č. 5: Podíl příjmových skupin na příjmech v roce 2007 a 2011

Zdroj: MěU Třebíč, vlastní zpracování

Z výše uvedených grafů je zřejmé, že k největším změnám dochází u příjmů daňových a přijatých dotací. V procentuálním vyjádření došlo k 2% změně u příjmu nedaňových a 8% snížení příjmů kapitálových.

Daňové příjmy jsou tedy pro město Třebíč nejdůležitější skupinou příjmů, kterou však nemůže obec přímo ovlivnit, jelikož je závislá na rozpočtovém určení daní, které je závislé na rozhodnutí centrální vlády.

5.1.1 Srovnání příjmů města Třebíče a České Lípy

V této části práce bude autor porovnávat příjmy obou vybraných měst ve sledovaném období 2007 – 2011.

Tabulka č. 12: Příjmy města České Lípy v letech 2007 – 2011

Rok	2007	2008	2009	2010	2011
Příjmy	750 599 500	839 109 710	846 121 220	779 765 680	688 587 720
Baz. index v %	100	111,79	112,73	103,89	91,74
Provoz. příjmy	686 497 150	732 358 430	792 534 180	744 748 690	680 423 430
Baz. index v %	100	106,68	115,45	108,49	99,12
Invest. příjmy	64 102 420	106 751 280	53 587 040	35 016 990	8 164 290
Baz. Index v %	100	166,53	83,60	54,63	12,73

Zdroj: MěU Česká Lípa, vlastní zpracování

Na základě tabulky příjmů města České Lípy je patrné, že příjmy města do roku 2009 mají rostoucí tendenci. Růst v roce 2008 je způsobem vysokými kapitálovými příjmy, které v tomto roce přesáhly hodnotu 100 mil. Kč. Podobná výše příjmů byla zachována i v roce 2009, kdy došlo k nárůstu přijatých transferů.

Jak bylo patrné i u rozpočtu města Třebíče, kapitálové příjmy jsou i u rozpočtu České Lípy velmi proměnlivé a v jednotlivých letech vykazují vysoké výkyvy.

Tabulka č. 13: Rozdělení příjmů dle jednotlivých skupin příjmů města České Lípy v letech 2007 - 2011

Rok	2007	2008	2009	2010	2011
Daňové příjmy	409 871 580	458 218 630	424 870 850	433 131 140	406 988 720
Baz. index v %	100,00	111,80	103,66	105,67	99,30
Nedaňové příjmy	72 232 220	72 222 580	157 608 230	63 330 430	52 366 800
Baz. index v %	100,00	99,99	218,20	87,68	72,50
Kapitálové příjmy	33 495 420	106 751 280	53 587 040	35 016 990	8 164 290
Baz. index v %	100,00	318,70	159,98	104,54	24,37
Přijaté dotace	235 000 350	201 917 220	210 055 100	248 287 120	221 067 930
Baz. index v %	100,00	85,92	89,39	105,65	94,07

Zdroj: MěU Česká Lípa, vlastní zpracování

Rozpočet města České Lípy má ve srovnání s městem Třebíč poněkud jiný vývoj. Zatímco daňové příjmy Třebíče od roku 2009 mírně klesají, daňové příjmy České Lípy naopak rostou. Jelikož se jedná o zásadní příjem obou měst, je jakýkoli pohyb těchto příjmů pro město zásadní. Tyto změny je možné přisuzovat novému určení daní, které se změnilo od roku 2008. Nově bere v úvahu nejen počet obyvatel, ale i rozlohu obce.

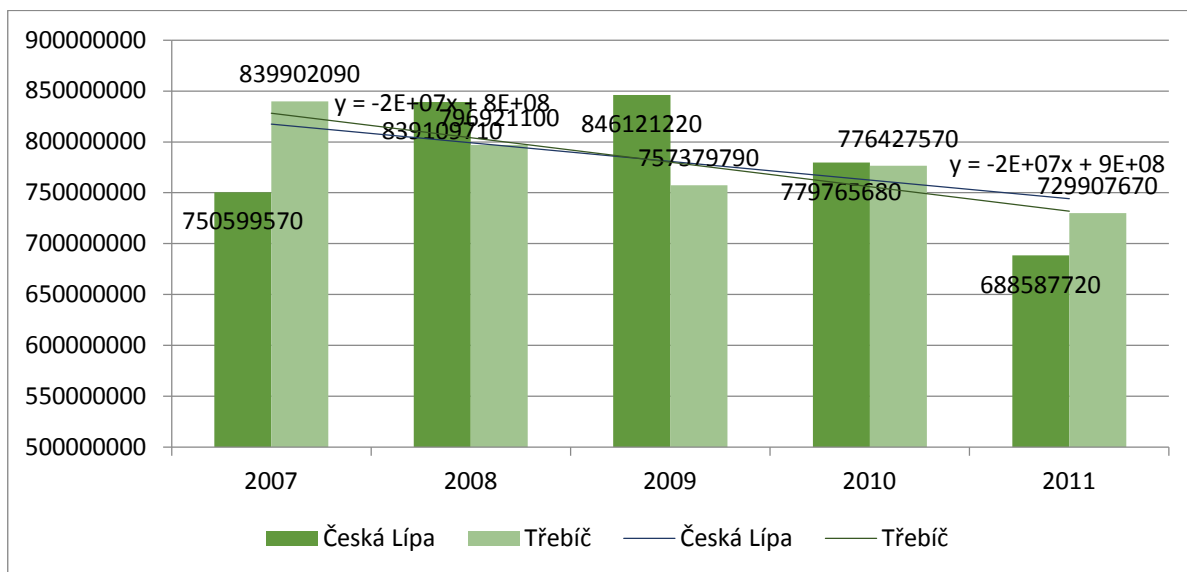
Druhým nejvýznamnějším příjmem jsou přijaté transfery. Zatímco u České Lípy dochází ke snižování těchto příjmů (vyjma roku 2010), v případě rozpočtu města Třebíče je tento příjmový zdroj rostoucí po celé sledované období.

Tento vývoj přijatých transferů je možné přisuzovat činnosti obcí, kdy jsou v těchto příjmech zahrnuty i podpory v nezaměstnanosti, které byly vypláceny přes obecní rozpočty až do roku 2012, kdy byla tato činnost předána úřadům práce.

Jelikož nezaměstnanost v Třebíči je oproti České Lípě vyšší, a ve sledovaném období rostla, je logické, že rostou i příjmy, které s nezaměstnaností souvisejí.

Graf č. 6: Srovnání příjmů měst Třebíče a České Lípy v letech 2007 - 2011

Zdroj: MěU Třebíč a MěU Česká Lípa, vlastní zpracování

Na základě analýzy příjmů obou obcí je možné říci, že v případě příjmové strany je situace velmi měnlivá. Zatím co v roce 2007 má vyšší příjmy město Třebíč, v letech 2008 a 2009 se situace ve výši příjmů mění ve prospěch České Lípy. V roce 2010 je situace srovnatelná, v roce 2011 se situace opět změnila a město Třebíč má příjmy vyšší o více jak 40 mil. Kč.

5.2 Výdaje

V této části se bude autor zabývat analýzou výdajů obou municipalit. Významnou položkou výdajů jsou především příjmy provozní, které slouží k zajištění provozu obce. Druhou významnou položkou výdajů jsou výdaje investiční, které slouží k rozvoji a udržování majetku obce.

5.2.1 Analýzy výdajů

Tabulka č. 14: Přehled výdajů města Třebíče v letech 2007 - 2011

Rok	2007	2008	2009	2010	2011
Výdaje celkové	759 025 490	743 063 210	794 199 840	869 786 650	856 374 920
Baz. index v %	100,00	97,90	104,63	114,59	112,83
Provozní výdaje	626 738 370	632 101 420	668 900 140	649 485 350	654 940 520
Baz. index v %	100,00	100,86	106,73	103,63	104,50
Investiční výdaje	132 287 120	110 961 790	125 299 700	220 301 300	201 434 400
Baz. index v %	100,00	83,88	94,72	166,53	152,27

Zdroj: MěU Třebíč, vlastní zpracování

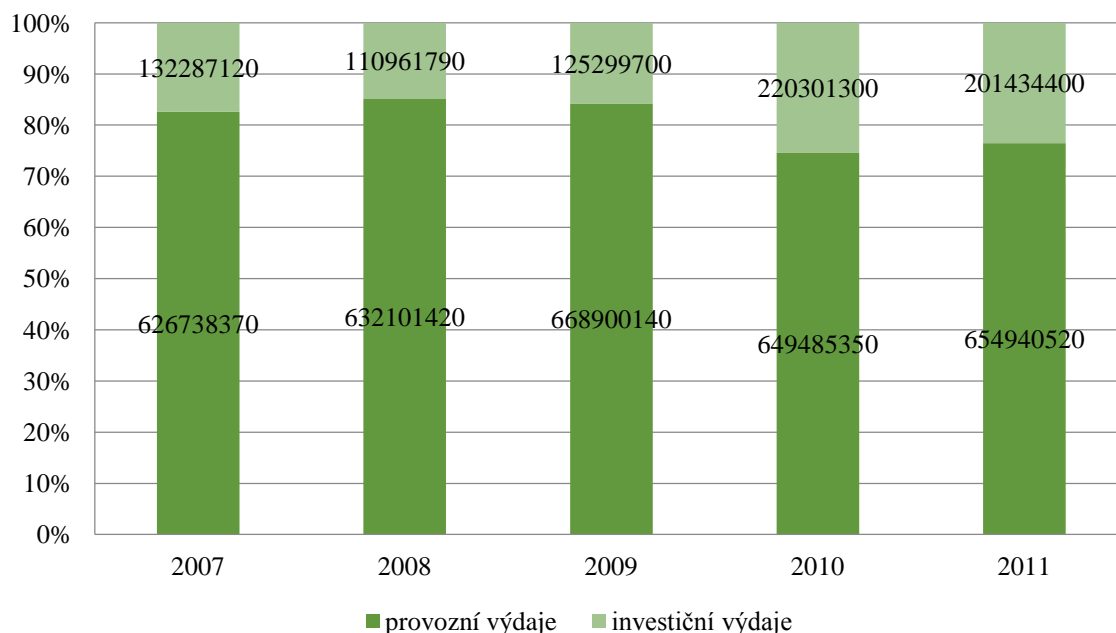
Ve výše uvedené tabulce jsou zachyceny výdaje města Třebíče v letech 2007 – 2011. Z těchto údajů je patrné, že v jednotlivých letech dochází k výkyvům a výdaje nerostou plynule. V roce 2008 došlo ke snížení výdajů o 2,1 %, což činilo necelých 16 mil. Kč.

Vývoj celkových výdajů je z velké části závislý na výdajích investičních. Investiční projekty bývají z pravidla velmi finančně náročné a tím značně zatěžují městské rozpočty. Jak je zjevné i na rozpočtu města Třebíče, jedná se o jednorázové výdaje, které se v průběhu času znatelně mění, a tak se ve sledovaném období dochází ke značným výkyvům. V letech 2008 a 2009 se investiční výdaje nacházely pod hodnotou základního roku 2007, naopak v roce 2010 a 2011, došlo k jejich znatelnému růstu. V roce 2010 se investiční výdaje zvýšily o 66,5%, což v absolutním vyjádření činí 88 mil. Kč.

Provozní výdaje jsou největší výdajovou položkou obcí. Provozní výdaje města Třebíče se ve sledovaném období vyvíjí relativně plynule. K největšímu zvýšení dochází

v roce 2009, kdy dochází k nárůstu výdajů o 6,7 %, což činí více jak 42 mil. Kč. V roce 2010 a 2011 dochází k mírnému poklesu.

Graf č. 7: Podíl jednotlivých výdajů rozpočtu města Třebíče v letech 2007 – 2011

Zdroj: MěU Třebíč, vlastní zpracování

Z grafu podílu jednotlivých výdajů je zřejmé, že provozní výdaje jsou hlavní výdajovou složkou Třebíčského rozpočtu. V letech 2007 až 2009 přesahují provozní výdaje hranici 80 %. V letech 2010 a 2011 se podíl provozních výdajů snižuje ve prospěch výdajů do investic.

5.2.2 Srovnání výdajů města Třebíče a České Lípy

Tabulka č. 15: Přehled výdajů města České Lípy v letech 2007 - 2011

Rok	2007	2008	2009	2010	2011
Výdaje celkové	679 250 560	990 801 330	726 310 250	791 181 750	661 852 100
Baz. index v %	100	145,87	106,93	116,48	97,44
Provozní výdaje	549 093 690	591 787 470	637 307 870	658 164 630	587 773 570
Baz. index v %	100	107,78	116,07	119,86	107,04
Investiční výdaje	130 156 870	399 013 860	89 002 380	133 017 120	74 078 530
Baz. index v %	100	306,56	68,38	102,20	56,91

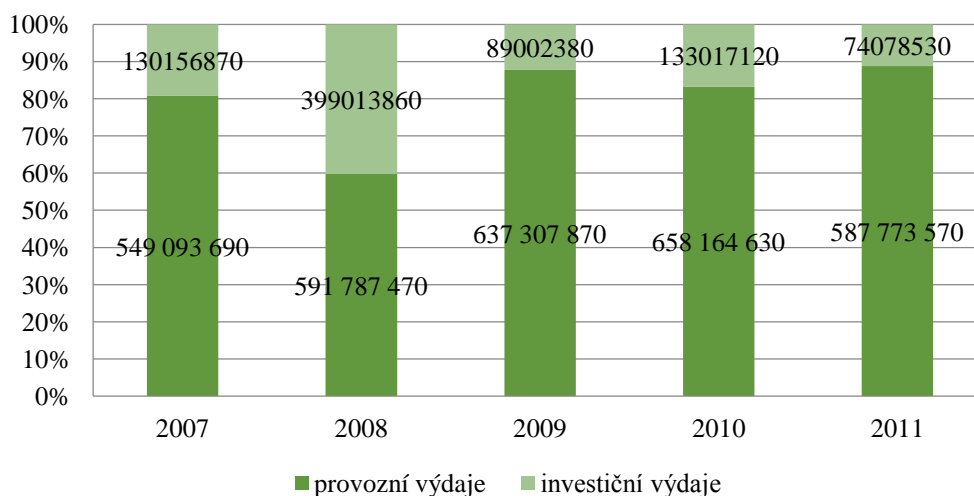
Zdroj: MěU Česká Lípa, vlastní zpracování

Výdajová strana rozpočtu města České Lípy zaznamenává ve sledovaném období značné výkyvy. Podobně jako u rozpočtu města Třebíče, tyto výkyvy způsobují především investiční výdaje.

K nejzřetelnější změně došlo v roce 2008, kdy se zvýšily investiční výdaje o více než 200 %. Tyto vyšší investiční výdaje mají v konečném důsledku vliv na zvýšení celkových výdajů o 45,9 %, tj. necelých 310,5 mil. Kč.

V případě provozních výdajů dochází v obdobích 2009 až 2010 k jejich nárůstu. Největší nárůst je patrný v roce 2009, a to o 8,4 %, což činí téměř 45,5 mil. Kč.

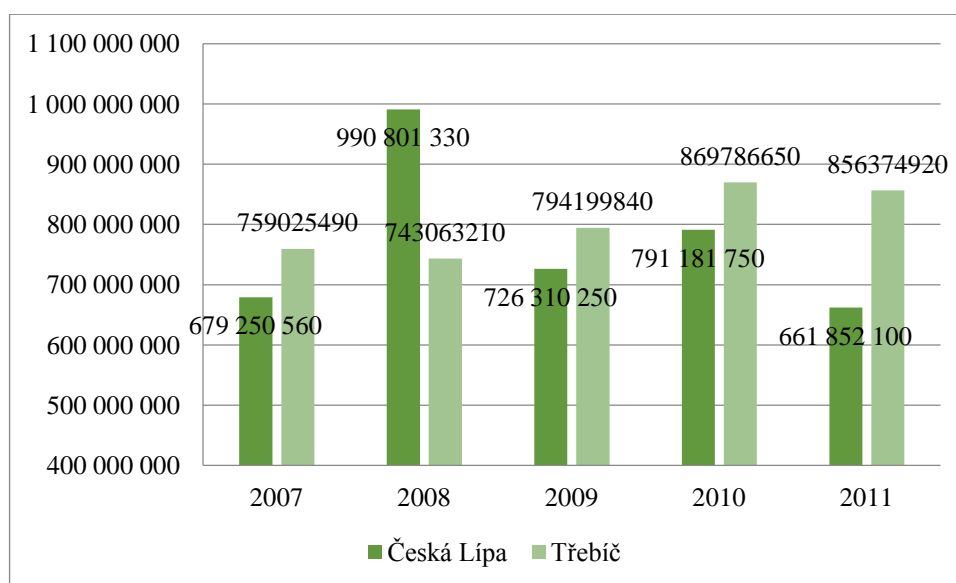
Graf č. 8: Podíl jednotlivých výdajů města České Lípy v letech 2007 – 2011 (v Kč)

Zdroj: MěU Česká Lípa, vlastní zpracování

Z tohoto grafu jsou zřetelné výkyvy v procentuálním rozložení výdajů. Ve všech sledovaných letech se provozní výdaje pohybují na úrovni 80 %, výjimkou je rok 2008, kdy se provozní výdaje pohybují na úrovni pouhých 60 %, tato změna je způsobena vysokými investicemi, které přesahují částku 399 mil. Kč.

Graf č. 9: Srovnání výdajů měst Třebíče a České Lípy v letech 2007 – 2011 (v Kč)

Zdroj: MěU v Třebíči a České Lípě, vlastní zpracování

Tento graf porovnává celkové příjmy obou měst v letech 2007 – 2011. Jak je zřejmé, město Třebíč má oproti České Lípě po většinu let vyšší celkové výdaje, výjimkou je rok 2008, kdy Česká Lípa vydala na provozní investice více jak 390 mil. Kč. V ostatních letech jsou investiční výdaje znatelně nižší než v Třebíči. Třebíč investuje v průběhu sledovaného období rovnoměrněji.

5.3 Saldo rozpočtu

Každé město hospodář s rozpočtem, který se skládá z příjmů a výdajů. Po odečtení výdajů od příjmů vzniká saldo rozpočtu. V ideálním případě je rozpočet vyrovnaný, případně přebytkový, v opačném případě vzniká schodek, který je nutné financovat cizími zdroji, případně rezervami. V následující tabulce jsou znázorněna salda rozpočtů obou měst ve sledovaném období.

Tabulka č. 16: Salda rozpočtů měst Třebíče a České Lípy v letech 2007 - 2011

Rok	2007	2008	2009	2010	2011
Třebíč	80 876 600	53 857 890	-36 820 050	-93 359 080	-126 467 250
Česká Lípa	71 349 010	-151 691 620	119 810 970	-11 416 070	26 735 620

Zdroj: MěU města Třebíče a České Lípy, vlastní zpracování

Tabulka sald rozpočtů udává výsledek hospodaření obou obcí v jednotlivých letech. Z výpočtů je zřejmé, že v letech, kdy obě obce realizovaly velké investiční akce, musely přistoupit k financování těchto projektů z cizích zdrojů, případně vlastními rezervami. V těchto sledovaných obdobích dochází k vytváření schodkových rozpočtů. Na základě této tabulky byl vytvořen největší schodek v rozpočtu České Lípy v roce 2008, který dosáhl hodnoty 151,7 mil. Kč. Největšího schodku dosáhlo město Třebíč v roce 2011, a to 126,5 mil. Kč.

5.4 Finanční analýza – poměrové ukazatele

5.4.1 Daňové příjmy na 1 obyvatele

Jedná se o podíl daňových příjmů a počtu obyvatel sledované municipality. Tento poměrový ukazatel nemá doporučené hodnoty. Není možné určit, kolik daňových příjmů by měla obec na 1 obyvatele vykázat, jelikož daňové příjmy jsou závislé na rozpočtovém určení pro daný rok.

Za sledované období 2007 až 2011 byla zjištěna následující data.

Tabulka č. 17: Daňové příjmy na jednoho obyvatele v Kč v letech 2007 - 2011

Rok	2007	2008	2009	2010	2011
Třebíč	10 415	11 383	10 212	10 177	10 086
Baz. index v %	100	109,3	98,1	97,7	96,8
Česká Lípa	10 735	11 959	11 088	11 367	10 878
Baz. index v %	100	111,4	103,3	105,9	101,3

Zdroj: MěU Třebíč a Česká Lípa, vlastní zpracování

Vývoj daňových příjmů na 1 obyvatele je závislý na vývoji daňových příjmů a počtu obyvatel města.

V případě města Třebíče dochází od roku 2009 k plynulému snižování daňových příjmů. V roce 2011 o 3,2 % na 1 obyvatele, v korunovém vyjádření činí tento pokles 329 Kč na obyvatele.

Naopak v případě České Lípy se po celé sledované období drží příjmy na obyvatele nad úroveň základního období 2007. I přesto je patrný trend snižování daňových příjmů.

Tabulka č. 18: Daňové příjmy na jednoho obyvatele v Kč v letech 2007 – 2011 v Kč, v případě zachování počtu obyvatel

Rok	2007	2008	2009	2010	2011
Třebíč	10 415	11 352	10 150	10 061	9 889
Baz. index v %	100	109,0	97,5	96,6	95,0
Česká Lípa	10 735	12 001	11 128	11 344	10 659
Baz. index v %	100	111,8	103,7	105,7	99,3

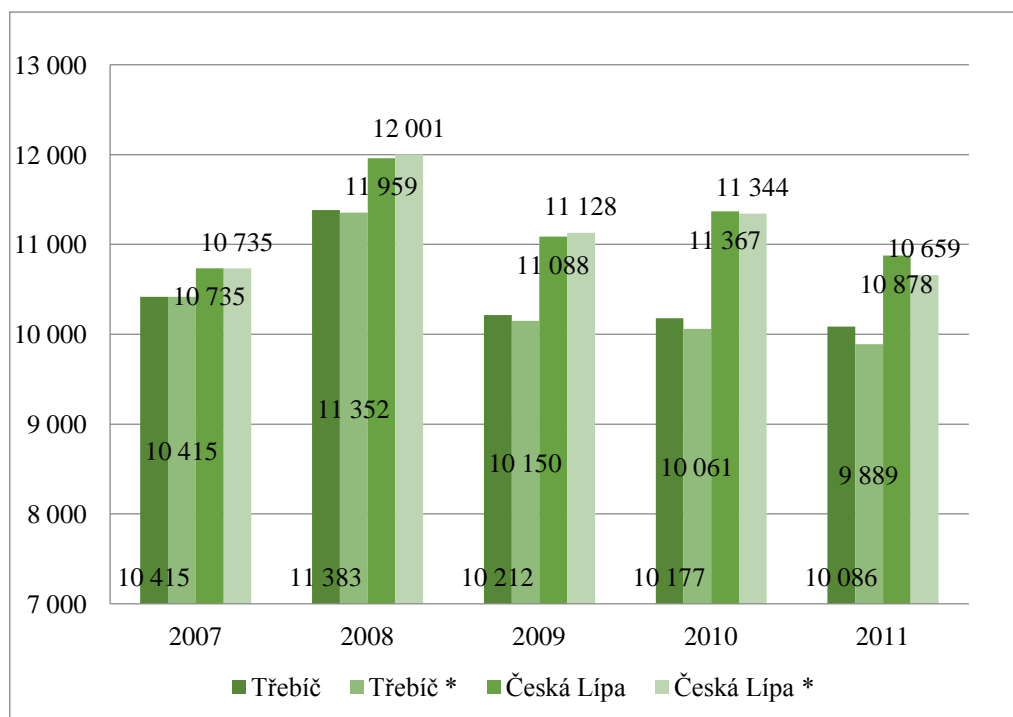
Zdroj: MěU Třebíč a Česká Lípa, vlastní zpracování

Jelikož dochází ve sledovaném období jak k poklesu daňových příjmů, tak k poklesu počtu obyvatel, byla vytvořena výše uvedená tabulka. Zde je znázorněn předpoklad, kdy by počet obyvatel zůstal stejný po celé období. Jelikož v případě obou měst dochází ke snižování počtu obyvatel.

V tomto případě jsou příjmy na obyvatele ještě nižší. V případě města Třebíče je pokles v roce 2011 o 5 %, tedy 526 Kč na obyvatele. U města České Lípy dochází ke snížení o 0,7 %, tj. 76 Kč.

Z následující analýzy daňových příjmů na obyvatele je možné vyvodit tento závěr. Příjmy obou obcí mají v posledním sledovaném období klesající vývoj daňových příjmů. Jelikož klesá i počet obyvatel, je tento trend mírně zkreslen. V případě, že zachováme počet obyvatel z roku 2007 a dosadíme do stejné tabulky, vývoj daňových příjmů bude klesat rychleji.

Graf č. 10: Srovnání daňových příjmů na obyvatele v letech 2007 - 2011

Zdroj: MěU Třebíč a Česká Lípa, vlastní zpracování, *daňové příjmy na obyvatele při zachování počtu obyvatel roku 2007

Z výše uvedeného grafu je patrný vývoj změn daňových příjmů na obyvatele, v případě, že by se nezměnil počet obyvatel obou měst ve sledovaném období.

5.4.2 Finanční nezávislost

Ukazatel finanční nezávislosti vyjadřuje podíl vlastních příjmů na příjmech celkových. Ukazatel je možné interpretovat následovně: jak moc je obec závislá, případně nezávislá na ostatních příjmech. Mezi vlastní příjmy obce řadíme příjmy daňové, nedaňové a kapitálové.

V případě ukazatele finanční nezávislosti nejsou stanoveny doporučené hodnoty. Čím je ukazatel vyšší, tím je obec nezávislejší a méně omezena výší přijatých transferů.

Tabulka č. 19: Finanční nezávislost města Třebíče a České Lípy v letech 2007 až 2011 (v %)

Rok	2007	2008	2009	2010	2011
Třebíč	66,37	64,25	58,65	57,49	60,02
Baz. index v %	100,00	96,80	88,36	86,61	90,42
Česká Lípa	68,69	75,94	75,17	68,16	67,90
Baz. index v %	100,00	110,55	109,44	99,22	98,84

Zdroj: MěU Třebíč a Česká Lípa, vlastní zpracování

Finanční nezávislost Třebíče se ve sledovaném období vyvíjí negativně. Nejnižší hodnoty dosahuje v roce 2010, kdy tento ukazatel dosahuje hodnoty 57,49 %. Městský rozpočet je tedy z 42,51 % závislý na ostatních příjmech. Tyto dosažené hodnoty jsou důsledkem klesajících sdílených daní, které se od roku 2009 v rámci rozpočtu města Třebíče snižují, naopak však dochází k nárůstu přijatých transferů.

V období 2007 až 2011 se vývoj stability rozpočtu města Třebíče pohybuje pod úrovní 65 %, s výjimkou roku 2007, kdy ukazatel vykazuje hodnotu 66,37 %.

Finanční nezávislost České Lípy je v porovnání s městem Třebíč optimističtější, v letech 2008 a 2009 přesáhla hranici 75 %, v následujících letech však dochází k poklesu až na hodnotu 67,9 %.

Tento vývoj je způsoben vyššími daňovými příjmy, které rozpočet České Lípy vykazuje. Ty způsobují nižší podíl přijatých transferů a tím zvyšují hodnotu tohoto ukazatele.

V celkovém srovnání obou měst je více nezávislé město Česká Lípa. Jelikož jsou vlastní příjmy obce z velké části ovlivněny daňovými příjmy, které se podílejí na vlastních příjmech více jak z 80 %, je pro města složité ovlivnit výši tohoto ukazatele. Jedinou možností je zvýšení příjmů kapitálových, které jsou ovšem v případě měst také značně omezeny, případně zvýšení nedaňových příjmů města.

5.4.3 Finanční nezávislost 2

Tento ukazatel je obdobou předchozího ukazatele Finanční nezávislosti. V případě Finanční nezávislosti 2 jsou vlastní příjmy očištěny o sdílené daně. Tento ukazatel tak fakticky vyjadřuje podíl opravdových vlastních příjmů, které produkuje samo město. Jedná se především o místní daně a poplatky a kapitálové příjmy.

Základní přehled výpočtů ukazatele je znázorněn v následující tabulce. V případě ukazatele Finanční nezávislosti 2 není opět udaná doporučená hodnota. Budeme-li však uvažovat logicky je dobré, aby tento ukazatel vykazoval co nejvyšší hodnotu. Čím je nezávislost vyšší, tím méně se obec musí obávat případného výpadku ostatních příjmů.

Tabulka č. 20: Finanční nezávislost 2 města Třebíče a České Lípy v letech 2007 – 2011 (v %)

Rok	2007	2008	2009	2010	2011
Třebíč	27,29	17,35	15,56	15,26	15,91
Baz. index v %	100,0	63,61	57,02	55,91	58,32
Česká Lípa	23,22	29,65	33,90	21,70	19,77
Baz. index v %	100,0	127,7	146,0	93,5	85,1

Zdroj: MěU Třebíč a Česká Lípa, vlastní zpracování

Vývoj ukazatel Finanční nezávislosti 2 je v případě města Třebíče konstantnější. Od roku 2007, kdy dosáhl hodnoty 27,2 %, tj. 229,2 mil. Kč, se snížil v roce 2008 o 10 % na hodnotu 17,36 %. V letech 2009 až 2011 se hodnota Finanční nezávislosti 2 pohybuje na úrovni 15 %. Je tedy jednoznačné, že město Třebíč je z více jak 84 % závislé na příjmech, které plynou ze sdílených daní a ostatní vlastní příjmy jsou nízké.

V případě České Lípy jsou vypočítané hodnoty příznivější. V letech 2007 – 2009 dochází k nárůstu Finanční nezávislosti 2 z 23,22 % na hodnotu 33,9 %, v absolutním vyjádření se jedná o částku 286,8 mil. Kč, které jsou součástí vlastních příjmů obce. V roce 2010 dochází ke snížení vlastních příjmů na úroveň 21,7 %, posléze v roce 2011 činí hodnota ukazatele 19,77 %, tedy 136,1 mil. Kč.

Je patrné, že v tomto případě je nezávislejší Česká Lípa, které dosahuje vyšších vypočtených koeficientů. Jak v případě Finanční nezávislosti, tak Finanční nezávislosti 2,

Česká Lípa je tedy méně závislá na sdílených daních, které jsou v jejím případě znatelně nižší. Oproti sdíleným daním, které plynou do rozpočtu města Třebíče.

5.4.4 Finanční soběstačnost

Ukazatel finanční soběstačnosti hodnotí podíl provozních výdajů na příjmech celkových. Doporučená hodnota tohoto ukazatele je větší než 1. Cílem obce, by mělo být dosažení tohoto ukazatele co nejvíce na hodnotu 1. Všechny příjmy, které nejsou vynaloženy na provozní příjmy, pak může obec investovat do kapitálových výdajů.

Tabulka č. 21: Finanční soběstačnost Třebíče a České Lípy v letech 2007 až 2011(v %)

Rok	2007	2008	2009	2010	2011
Třebíč	134,01	126,07	113,23	119,55	111,45
Baz. index v %	100,00	94,08	84,49	89,21	83,16
Česká Lípa	136,70	141,79	132,76	118,48	117,15
Baz. index v %	100,00	103,73	97,12	86,67	85,70

Zdroj: MěU Třebíč a Česká Lípa, vlastní zpracování

Vývoj ukazatele Finanční soběstačnosti Třebíče vykazuje v období 2007 – 2011 každoroční přebytky, které obec mohla dále přesunout do výdajů kapitálových. Největší dosažený přebytek byl vytvořen v roce 2007, dosáhl hodnoty 34,01 %, výše tohoto přebytku činila 213,2 mil. Kč. V období 2008 až 2011 došlo ke snižování přebytků, které přesto dosáhly solidních hodnot. Primárním důvodem snižování ukazatele Soběstačnosti jsou klesající příjmy Třebíčského rozpočtu. Zatímco v roce 2007 dosahovaly příjmy 839,0 mil. Kč, v roce 2009 byla výše příjmů 757,4 mil. Kč a v roce 2011 729,9 mil. Kč. Zatímco příjmy v tomto období rostly v roce 2007 626,7 mil. Kč, v roce 2009 668,9 mil. Kč a v roce 2011 654,9 mil. Kč.

Finanční soběstačnost České Lípy má podobných charakter jako ukazatel Třebíče (s výjimkou roku 2008, kdy došlo k mírnému nárůstu o 3,73 %). V roce 2009 dochází ke snižování o 2,88 % na hodnotu 97,12 %. V roce 2011 činí hodnota Finanční soběstačnosti 85,7 % proti základnímu období, tj. snížení přebytku o více jak 100 mil. Kč.

V případě obou měst je dobré, že dosahují provozního přebytku, a nemusí tak financovat svůj běžný provoz cizími zdroji. A mají tak volné finanční prostředky, které mohou investovat do rozvoje a udržování svého majetku. Je však zjevné, že se tyto volné prostředky pozvolna snižují, důvody jsou jak klesající příjmy obou městských rozpočtů, tak rostoucí výdaje měst.

5.4.5 Krytí kapitálových výdajů kapitálovými příjmy

Tento ukazatel porovnává výši kapitálových výdajů a příjmů. Tyto dvě položky rozpočtů slouží pro financování investičních akcí, které jsou zpravidla finančně náročné a svou povahou dlouhodobé.

Doporučená hodnota se v ideálním prostřední pohybuje na úrovni 1. V běžných podmínkách je však dosažení této hodnoty nepravděpodobné.

Tabulka č. 22: Krytí kapitálových výdajů kapitálovými příjmy měst Třebíče a České Lípy v letech 2007 – 2011 (v %)

Rok	2007	2008	2009	2010	2011
Třebíč	8,50	20,77	8,77	7,42	8,68
Baz. index v %	100,00	244,38	103,21	87,31	102,12
Česká Lípa	49,25	26,75	60,21	26,33	11,02
Baz. index v %	100,00	54,32	122,25	53,45	22,38

Zdroj: MěU Třebíč a Česká Lípa, vlastní zpracování

Vývoj tohoto ukazatel je v jednotlivých letech velmi proměnlivý, jelikož se jedná s výdaje investiční, které jsou svojí povahou nárazové. I investiční příjmy nejsou pravidelné a značně omezené.

V případě města Třebíče dochází ke krytí kapitálových výdajů značně omezeně. V roce 2008 došlo k nárůstu krytí kap. výdajů kap. příjmy na 20,8 % v částce 23 mil. Kč. V ostatních letech vykazuje ukazatel hodnoty pod 9 %.

Česká Lípa má v případě krytí kap. výdajů kap. příjmy hodnoty ukazatele příznivější. V roce 2007 dosáhl ukazatel hodnoty 49,3 %, tj. 64,1 mil. Kč. V roce 2008 došlo k nárůstu

absolutního ukazatele na hodnotu 106,8 mil Kč, v procentuálním vyjádření 26,75 %. Rok 2009 město Česká Lípa vykázala krytí kap. výdajů kap. příjmy ve výši 60,21 %.

Ukazatel krytí kap. výdajů kap. příjmy je nutné vztahovat s výší jednotlivých příjmů a výdajů, které se každoročně liší v řádech desítek milionů korun. Například Česká Lípa v roce 2008 investovala 399 mil. Kč, ale příjmy se pohybovaly na úrovni 107 mil. Kč. Což je krytí kap. výdajů kap. příjmy ve výši pouhých 26,6 %, v absolutním vyjádření se však jedná o dosti vysokou částku.

5.4.6 Ukazatel samofinancování

Samofinancování je ukazatel, který hodnotí výši přebytku rozpočtu s investičními výdaji. Ukazatel je možno interpretovat následovně: jakou část investičních výdajů je město schopno uhradit vlastními přebytky. Na základě ukazatele je zřejmé, ve kterých letech dochází k financování investičních projektů cizími zdroji. Ideální hodnota tohoto ukazatele nabývá hodnot větších jak 1.

Tabulka č. 23: Ukazatel samofinancování měst Třebíče a České Lípy v letech 2007 – 2011

Rok	2007	2008	2009	2010	2011
Třebíč	1,61	1,49	0,71	0,58	0,37
Baz. index v %	100,00	92,18	43,82	35,76	23,10
Česká Lípa	1,55	0,62	2,35	0,91	1,36
Baz. index v %	100,00	40,04	151,54	59,05	87,90

Zdroj: MěU Třebíč a Česká Lípa, vlastní zpracování

Hodnota toho ukazatele je závislá na několika faktorech. V první řadě záleží na výši investiční výdajů a příjmů, dále pak na saldu běžného rozpočtu.

Jak je patrné z tabulky, výsledky ukazatele vychází z výše uvedených faktorů. V letech 2007 a 2008 dokázalo město Třebíč udržet tento ukazatel nad hodnotou 1, z důvodu vyšších přebytků rozpočtu a výši investic ve výši 132 a 111 mil. Kč. V roce 2009 dochází ke snížení přebytku a ukazatel samofinancování se snižuje na hodnotu 0,71. V dalších letech 2010 a 2011 dochází i nadále ke snížení přebytků běžného rozpočtu a naopak k nárůstu investičních výdajů. Tento vývoj má následek snížení ukazatele samofinancování na hodnotu 0,58 v roce 2010 a 0,37 v roce 2011.

Z výsledků ukazatele samofinancování je zřejmé, že v letech 2009 až 2011 bylo nutné využít pro financování investic cizí zdroje.

V případě České Lípy se ukazatel samofinancování chová podobně. V roce 2008, kdy došlo k nárůstu investičních výdajů, došlo ke snížení Ukazatele samofinancování na hodnotu 0,62. V roce 2010 došlo opět k nárůstu investic a ukazatel se dostal na úroveň 0,91. I v tomto případě bylo nutné použít pro financování těchto investičních výdajů cizí zdroje.

Je zřejmé, že obce nejsou v posledních letech schopny samy financovat své investiční projekty. A proto musí využívat financování těchto projektů cizími zdroji. Jak je patrné i z výše uvedené tabulky Samofinancování, musely přistoupit k financování cizími zdroji i obě porovnávaná města Třebíč a Česká Lípa.

5.4.7 Finanční stabilita

Finanční stabilita je ukazatel poměřující provozní příjmy na příjmech celkových. Doporučená hodnota je rovna 1. V tomto případě není rozpočet závislý na příjmech mimořádných.

Tabulka č. 24: Finanční stabilita měst Třebíče a České Lípy v letech 2007 až 2011

Rok	2007	2008	2009	2010	2011
Třebíč	0,99	0,97	0,99	0,98	0,98
Baz. index v %	100,00	98,43	99,89	99,22	98,93
Česká Lípa	0,91	0,87	0,94	0,96	0,99
Baz. index v %	100,00	95,43	102,41	104,43	108,04

Zdroj: MěU Třebíč a Česká Lípa, vlastní zpracování

Z tabulky Finanční stability je jasně patrné, že rozpočet města Třebíče je značně vyrovnanější. Ve sledovaném období se ukazatel pohybuje v intervalu <0,97;0,99> a nevykazuje žádné zvláštní výkyvy. Třebíčský rozpočet tedy není nijak zvláště závislý na příjmech mimořádných.

Rozpočet České Lípy je v tomto případě značně měnlivý. V roce 2007 dosahuje koeficient stability hodnoty 0,91, v následujícím roce 2008 dochází ke snížení o 0,4 na

hodnotu 0,87. V dalších letech 2009 až 2011 se postupně koeficient stabilizuje a v posledním sledovaném roce 2011 je koeficient samofinancování na úrovni 0,99.

Důvodem těchto znatelných výkyvů jsou značné kapitálové příjmy, které se objevují v letech 2007 až 2009 v rozpočtu České Lípy a zvyšují tak jmenovatele - celkové příjmy.

Na základě vypočtených dat je možné usuzovat, že rozpočet města Třebíče je ve sledovaném období stabilnější. Rozpočet České Lípy se v posledních sledovaných obdobích také stabilizoval.

5.4.8 Výkonnost obce

Výkonnost obce hodnotí výši provozního přebytku na provozních příjmech. Tedy jak velká část provozních příjmů zůstane obci po uhrazení provozních výdajů.

Pro tento ukazatel neexistuje doporučená hodnota. Čím je koeficient ukazatele Výkonnosti obce vyšší, tím více finančních prostředků může být využito na financování dalších projektů, případně na tvorbu rezerv.

Tabulka č. 25: Výkonnost města Třebíče a České Lípy v letech 2007 až 2011

Rok	2007	2008	2009	2010	2011
Třebíč	0,24	0,18	0,10	0,15	0,08
Baz. index %	100,00	75,18	42,61	59,71	33,11
Česká Lípa	0,20	0,19	0,20	0,12	0,14
Baz. index %	100,00	95,90	97,86	58,09	68,03

Zdroj: MěU Třebíč a Česká Lípa, vlastní zpracování

Míra Výkonnosti Třebíče se od začátku sledovaného období snižuje. V roce 2007 dosáhla hodnoty 0,24, tj. 201,9 mil. Kč. Od roku 2008 dochází k postupnému snižování, v roce 2009 dosahuje hodnota koeficientu 0,10, což činí 77,5 mil. Kč a v roce 2011 0,08 vyjádřeno v Kč 57,5 mil. Kč.

Příčinou snižování Výkonnosti Třebíče je neustálé snižování provozních příjmů, především sdílených daní a nárůst provozních výdajů, které v konečném důsledku snížily

provozní přebytek Třebíče ve sledovaném období z 201,9 mil. Kč. na 57,5 mil. Kč, což vyjadřuje snížení o 144,4 mil. Kč.

Česká Lípa měla ve sledovaném období výkonnost značně vyrovnanější. V roce 2007 činil koeficient Výkonnosti 0,2, v peněžním vyjádření se jednalo o částku 137,4 mil. Kč. V letech 2008 a 2009 se vyvíjel ukazatel Výkonnosti stabilně na hodnotách 0,19 a 0,2. V roce 2010 dochází ke snížení Výkonnosti na hodnotu 0,12, tj. 86,6 mil. Kč. V posledním sledovaném období 2011 je ukazatel Výkonnosti České Lípy vyčíslen na hodnotu 0,14, provozní přebytek tak činí 92,6 mil. Kč.

Vývoj podílů běžných přebytků se od roku 2007 snižuje. V případě města Třebíče je toto snížení razantnější. Je způsobeno především vyššími provozními náklady a nižšími příjmy. V případě České Lípy dochází k pozvolnějšímu snižování přebytku. U rozpočtu České Lípy je patrné, že v roce 2011 již město reaguje na snižující se příjmy a snižuje své provozní výdaje, oproti roku 2010 o 70,4 mil. Kč.

5.4.9 Krytí běžných výdajů běžnými příjmy

Ukazatel krytí běž. výdajů běž. příjmy definuje, kolikrát je město schopno uhradit své běžné výdaje. Doporučená hodnota pro tento ukazatel je větší než 1. Pokud by tento indikátor nabyl hodnoty menší než 1, musel by pro financování svých běžných výdajů využít cizích zdrojů, což není žádoucí.

Tabulka č. 26: Krytí běžných výdajů běžnými příjmy města Třebíče a České Lípy v letech 2007 až 2011

Rok	2007	2008	2009	2010	2011
Třebíč	1,32	1,22	1,12	1,17	1,09
Baz. index v %	100,00	92,60	84,39	88,51	82,27
Česká Lípa	1,25	1,24	1,24	1,13	1,16
Baz. index v %	100,00	98,98	99,47	90,51	92,59

Zdroj: MěU Třebíč a Česká Lípa, vlastní zpracování

V případě tohoto ukazatele se v rozpočtu města Třebíče opět projevuje trend klesajících příjmů a vyšších výdajů. V roce 2007 bylo možné uhradit z příjmů ve výši

828,6 mil. Kč, běžné výdaje 1,32 krát. V roce 2009 došlo ke snížení tohoto ukazatele na hodnotu 1,12 krát s výdaji ve výši 746,4 mil. Kč a v roce 2011 již pouze 1,09 krát.

Hodnota ukazatele Krytí běž. výdajů běž. příjmy se v případě České Lípy snižuje pomaleji. V roce 2007 bylo možné uhradit běžné výdaje běžnými příjmy České Lípy 1,25 krát, v roce 2009 1,24 krát a v posledním sledovaném období 1,16 krát.

Snižování hodnot koeficientu tohoto ukazatele způsobují rostoucí běžné výdaje a klesající běžné příjmy. V případě běžných příjmů nemají obce velký prostor pro jejich změnu, jelikož jsou tyto příjmy převážně zastoupeny sdílenými daněmi, které jsou rozdělovány centrálně. Možností, jak stabilizovat vývoj ukazatele, je snižování běžných výdajů, které mohou obě města značně ovlivňovat.

5.4.10 Ukazatel dluhové služby

Dluhová služba je důležitým ukazatelem, který sleduje Ministerstvo financí České republiky. Jedná se o podíl dluhové služby a dluhové základny. Dluhová služba je vyčíslena jako součet zaplacených úroků, splátek jistin, dluhopisů a splátek leasingu. Dluhová základna je součtem daňových a nedaňových příjmů a přijatých transferů

Ukazatel dluhové služby by neměl překročit hranici 30 %. Pokud se tak stane, je daná obec oslovena MFČR, aby vypracovala plán, jak sníží své dluhové zatížení.

Tabulka č. 27: Dluhová služba města Třebíče a České Lípy v letech 2007 – 2011 (v %)

Rok	2007	2008	2009	2010	2011
Třebíč	2,05	0,22	2,72	2,56	3,93
Baz. index v %	100,00	10,86	132,32	124,62	191,63
Česká Lípa	0,55	0,09	8,10	8,46	4,32
Baz. index v %	100,00	16,99	1472,00	1537,40	784,93

Zdroj: MěU Třebíč a Česká Lípa, vlastní zpracování

Dluhová služba Třebíče se v letech 2007 až 2011 vyvíjela velmi příznivě. V roce 2007 vykazovala hodnotu 2,05 %, následně došlo k významnému snížení na 0,22 %, což činilo snížení o 89,14 %, v následujících letech dochází k mírnému nárůstu na 2,72 %, v roce 2009 a 2,56 % v roce 2010. V posledním sledovaném roce činila dluhová služba

3,93 %, což v porovnání se základním obdobím 2007 činí nárůst o 91,63 %. Takto vysoký nárůst je způsoben nízkou zadlužeností v roce 2007.

Dluhová služba České Lípy se v prvních dvou letech pohybovala na úrovni 0,55 a 0,09 %. V roce 2009 dochází k nárůstu na hodnotu 8,10 %, o rok později dochází ještě k zvýšení o 0,36 %. V roce 2011 je dluhová služba opět snížena na úroveň 4,32 %.

Jak již bylo řečeno, výše dluhové služby by neměla přesáhnout hodnotu 30 %. V případě města Třebíče a České Lípy, hospodaří obě vedení města velmi zodpovědně a hodnota dluhové služby nepřekročila ani u jednoho města hodnotu 10 %.

Můžeme tedy říci, že hospodaření obou měst je poměrně vyrovnané a nedochází v letech 2007 až 2011 k předlužení ani jednoho ze sledovaných měst.

5.4.11 Ukazatel běžná likvidita

Běžná likvidita je ukazatel, který hodnotí podíl oběžných aktiv a krátkodobých závazků. Předpokladem tohoto ukazatele je možnost hradit své krátkodobé závazky oběžnými aktiv v případě krátkodobého výpadku příjmů. Doporučená hodnota běžné likvidity by se měla pohybovat na úrovni 2 až 2,5.

Tabulka č. 28: Běžná likvidita města Třebíče a České Lípy v letech 2007 – 2011

Rok	2007	2008	2009	2010	2011
Třebíč	6,72	5,17	1,65	2,49	2,67
Baz. index v %	100,00	76,86	24,48	37,07	39,73
Česká Lípa	13,85	21,90	9,38	8,35	9,16
Baz. index v %	100,00	158,09	67,70	60,29	66,16

Zdroj: MěU Třebíč a Česká Lípa, vlastní zpracování

Běžná likvidita je důležitým ukazatelem finanční analýzy. Město Třebíč dosahuje velmi dobré úrovně v prvních dvou letech sledovaného období. V roce 2007 nabývá běžná likvidita hodnoty 6,72 násobku KZ. V roce 2008 dochází ke snížení běžné likvidity na úroveň 5,17 násobku KZ. Problém s běžnou likviditou nastává v roce 2009, kdy se snižuje na úroveň pouhých 1,65 násobku KZ v tomto roce se ukazatel propadá pod doporučenou úroveň. Dále v roce 2010 a 2011 dochází k navýšení a ukazatel se vrací do pásma

doporučené hodnoty na úroveň 2,49 násobku KZ v roce 2010 a 2,67 násobku KZ v roce 2011.

Úroveň běžné likvidity České Lípy se po celé sledované období nachází v nadprůměrných hodnotách, které značně převyšují doporučené hodnoty. V základním období 2007 je vypočtená doporučená hodnota ve výši 13,85 násobku KZ, v následujícím roce 2008 dochází k nárůstu o 58,09 % na hodnotu 21,9 násobku KZ. V roce 2009 dochází ke snížení na úroveň 9,38 násobku KZ. Nejnižší podíl běžné likvidity ve sledované období byl dosažen v roce 2010. V tomto roce klesla likvidita na hodnotu 8,35 násobku KZ. V posledním sledovaném roce se běžná likvidita opět vrací na hodnotu přesahující 9-ti násobek KZ.

Ve sledovaném období se vyvíjela oběžná likvidita v rámci nebo nad rámec doporučených hodnot s výjimkou roku 2009, kdy se běžná likvidita Třebíče dostala pod doporučenou hodnotu. V případě výsledků běžné likvidity České Lípy je tento ukazatel velmi nadhodnocen. V roce 2009 dosáhla běžná likvidita České Lípy hodnoty 21,9 což 10násobek doporučené hodnoty. Jelikož oběžná aktiva absorbují peněžní hotovost, není vhodné držet takto velký objem oběžných aktiv.

5.4.12 Ukazatel krytí běžných výdajů pracovním kapitálem

Tento ukazatel je konstruován jako podíl běžných výdajů na pracovním kapitálu. Pracovní kapitál je rozdílem mezi oběžnými aktivy a krátkodobými závazky. Pro tento ukazatel nejsou stanoveny doporučené hodnoty. Ukazatel říká, jak velký je podíl pracovního kapitálu na běžných výdajích.

Tabulka č. 29: Krytí běžných výdajů pracovním kapitálem města Třebíč a České Lípy v letech 2007 – 2011 (v %)

Rok	2007	2008	2009	2010	2011
Třebíč	3,75	3,29	1,50	2,40	3,00
Baz. index v %	100,00	87,66	40,12	64,08	85,45
Česká Lípa	7,71	8,81	9,19	9,49	12,00
Baz. index v %	100,00	114,29	119,20	123,07	161,83

Zdroj: MěÚ Třebíč a Česká Lípa, vlastní zpracování

Tento ukazatel se vyvíjí podobně jako běžná likvidita, pokud běžná likvidita dosahuje vyšších hodnot, bude i ukazatel Krytý běžných výdajů pracovním kapitálem dosahovat vyšších hodnot.

V případě Třebíčského rozpočtu tento ukazatel oproti základnímu období klesá. V roce 2008 dochází ke snížení o 12,34 % na úroveň 3,3 % běžných výdajů. K dalšímu poklesu dochází i v roce 2009, kdy ukazatel klesá o dalších 47,54 %, kdy je podíl pracovního kapitálu na běžných výdajích roven 1,5 %. V letech 2010 a 2011 dochází k mírným nárůstům na konečnou hodnotu 3 % v roce 2011.

Ukazatel Krytí běžných výdajů pracovním kapitálem se v případě České Lípy vyvíjel následovně. V roce 2007 je tento podíl roven hodnotě 7,7 %, v roce 2008 dochází k nárůstu o 14,4 % na hodnotu 8,8%. V roce 2011 je ukazatel Krytý běžných výdajů pracovním kapitálem o 61,83 % vyšší než v základním roce 2007, dosahuje hodnoty 12 %.

Krytí běžných výdajů pracovním kapitálem hodnotí, jak velkou část běžných výdajů je možné pracovním kapitálem pokrýt v případě výpadku některých plánovaných příjmů. Zatímco v případě hospodaření Třebíče, jsou tyto příjmy pod úrovní 5 % za celé sledované období. Česká Lípa má po celé sledované období rostoucí trend tohoto ukazatele a v posledním sledovaném roce dosahuje výše 12 %.

6 Závěr a doporučení

Na základě analýzy rozpočtů města Třebíč v letech 2007 až 2011 je patrný jasný trend klesajících příjmů a rostoucích nákladů.

Zatímco v roce 2007 dosahovaly příjmy obce 839,9 mil. Kč, za sledované období došlo ke snížení na 729,9 mil. Kč v roce 2011. Jedná se o snížení o 13,9%, což v absolutním vyjádření činí 110 mil. Kč.

Z hlediska rozpočtových příjmů jsou hlavní položkou běžné příjmy, které jsou hlavním zdrojem příjmů pro fungování obce. Zde došlo za sledované období ke snížení ve výši 14,03 %, z 828,7 mil. Kč v roce 2007 na 712,5 mil. Kč v roce 2011. Běžné příjmy se za toto období snížily o 116,2 mil. Kč.

Výjimkou v tomto období byl rok 2010, kdy došlo k mírnému nárůstu příjmů z 757,4 mil. Kč na 776,4 mil. Kč, tedy o 2,45 %. Tento nárůst byl způsoben vyššími transfery, které Třebíč v tomto roce získala.

Kapitálové příjmy Třebíče se v tomto období pohybovaly v řádech desítek mil. Kč a nijak významně rozpočet města neovlivnily.

V případě rozpočtu města Česká Lípa nedochází k tak jednoznačnému vývoji jako v případě Třebíče. Příjmová strana rozpočtu města Česká Lípa vykazuje nárůst příjmů až do roku 2009. V roce 2007 dosahují příjmy 750,6 mil. Kč, následně pokračuje růst příjmů v roce 2008 o 11,79% na 839,1 mil. Kč a v roce 2009 dosahují příjmy 846,1 mil. Kč, dochází tedy k nárůstu o necelé 1 %. V roce 2010 již dochází k poklesu o 8,84 % na 779,8 mil. Kč. Příjmy roku 2011 vykazují hodnotu 688,6 mil. Kč., což je pokles o 12,15 %.

Kapitálové příjmy České Lípy jsou především v letech 2008 a 2009 podstatně vyšší než v případě Třebíče. V roce 2008 dosahují hodnoty 106,8 mil. Kč. Po očištění celkových příjmů od kapitálových však zůstává trend vývoje příjmů České Lípy stejný.

Celkové výdaje města Třebíč se ve sledovaném období vyvíjely kolísavě. V roce 2008 dochází k mírnému poklesu, který je však způsoben nikoliv poklesem běžných výdajů, které rostly o 0,86 %, ale dochází ke snížení kapitálových výdajů o 16,12 %. V následujících letech 2009 a 2010 dochází k růstu výdajů, v roce 2009 o 6,73% a v roce

2010 9,96 %. Tento velký nárůst v roce 2010 je způsoben vyššími kapitálovými výdaji, které vzrostly oproti roku 2009 o 71,81 %, tj. 95 mil. Kč.

Pokud tedy očistíme výdaje o výdaje kapitálové, které jsou stejně jako kapitálové příjmy nárazové, vidíme, že v letech 2007 až 2009 dochází k nárůstu běžných výdajů, v roce 2008 o 0,86 % , v roce 2009 o 5,87 %. V roce 2010 dochází k poklesu příjmů o 3,1 %, naopak v roce 2011 dochází opět k mírnému nárůstu o 0,87 %

Výdaje České Lípy jsou stejně jako výdaje Třebíče značně ovlivněny výdaji kapitálovými, především pak v roce 2008, kdy bylo na investice vyčerpáno více jak 399 mil. Kč. Běžné výdaje České Lípy od roku 2007 rostly. V roce 2008 o 7,78 %, v následujícím roce došlo ke zvýšení o 8,29 % a v roce 2010 došlo k růstu běžných výdajů o 3,79 %. V posledním sledovaném roce dochází ke snížení běžných výdajů o 12,82 %. Obec tak již reaguje na snižující se příjmy, jejichž pokles očekává i do budoucna.

Vývoj příjmů a výdajů obou obcí se odráží na výsledku hospodaření obcí. Saldo rozpočtů města Třebíče odráží vyšší kapitálové výdaje, které byly realizovány v letech 2009 až 2011. V těchto letech bylo dosaženo záporných výsledků, které bylo nutné krýt cizími zdroji. Záporné výsledky hospodaření, není však možné přisuzovat pouze vyšším kapitálovým výdajům, ale i vyšším běžným výdajům a nižším provozním příjmům.

V případě rozpočtu České Lípy můžeme vidět stejný trend jako u rozpočtu města Třebíče. V letech, kdy dochází k vyšším kapitálovým výdajům, obec hospodář se schodkovým rozpočtem, který také kryje cizími zdroji.

I přesto, že obě města hospodář ve sledovaném období se schodkovými rozpočty, není jejich finanční situace nikterak závažná. Na základě analýzy dluhové služby obou měst nebyla zjištěna závažná zadluženost ani města Třebíče ani Česká Lípa. V případě Třebíče nedosáhla dluhová služba hodnoty vyšší než 3,93 % v roce 2011. Nejvyšší vypočtená hodnota dluhové služby byla ve výši 8,46 % v roce 2010. Vezmeme-li v potaz fakt, že průměrná dluhová služba v České republice přesahuje hodnotu 30 %, jsou tyto výsledky velmi povzbudivé.

Přesto, že vývoj příjmů obou obcí není v posledních letech příznivý, nedá se v nejbližších letech očekávat zlepšení. Obě města přistupují ke sestavování svých rozpočtů zodpovědně. Jak je patrné z analýzy rozpočtů, v posledních letech se obě municipality

zaměřují na snižování svých provozních výdajů tak, aby nebylo nutné je financovat pomocí cizích zdrojů.

Jak je patrné z finanční analýzy, rozpočet města Třebíče je možné charakterizovat klesajícími příjmy a rostoucími výdaji. Z tohoto důvodu navrhuji následující možná opatření, která mohou přispět ke snížení výdajů města a k vyšším příjmům městského rozpočtu.

Město Třebíč již dlouhodobě spolufinancuje provoz městské hromadné dopravy. Náklady spojené se spolufinancováním činily v roce 2011 21,5 mil. Kč. Jízdné v třebíčské MHD se pohybuje v následující výši. Plné jízdné stojí 10 Kč, zvýhodněné jízdné pro studenty, děti do 15 let a seniory činí 5 Kč, v případě využití nabitě čipové karty stojí plné jízdné 7 Kč a zvýhodněné jízdné 3 Kč. Měsíční plné jízdné stojí 190 Kč a zvýhodněné 80 Kč. V případě, že by došlo ke snížení spolufinancování o 10%, ušetřilo by město ročně minimálně 2,15 mil. Kč. Toto snížení by bylo přeneseno na cestující, jejichž výdaje by se změnily následovně. Cena plného jízdného bez čipové karty by se zvýšila na 11 Kč, s využitím čipové karty na 8 Kč, cena předplaceného kuponu by vzrostla na 209 Kč za měsíc. V případě sníženého jízdného by došlo ke zdražení platby v hotovosti na 6 Kč, cena přednabitého jízdného by byla zachována na úrovni 3 Kč za jízdu, cena měsíčního kuponu by se zvýšila ze současných 80 na 88 Kč.

Dále je možné zvýšit příjmy obce. Jelikož není možné ovlivnit výši sdílených daní ani transferů, je možné hledat vyšší příjmy v oblasti nedaňových příjmů.

V oblasti nedaňových příjmů navrhuji získání dalších finančních prostředků z výběru poplatků za psy. V současné době je vybíráno 800 Kč za psa žijícího v panelovém domě, za druhé a každého dalšího činí výběr 1200 Kč a 500 Kč za psa žijícího v domě rodinném, pokud v rodinném domě žijí 2 a více psů činí tento poplatek 800 Kč za každého dalšího. Tímto způsobem je vybrán ročně 1 mil. Kč. Za předpokladu, že většina domácností vlastní jednoho psa, je možné zvýšit tento poplatek o 25%. Po zdražení by tedy jeden pes v panelovém domě přinesl městu 1000 Kč a v rodinném domě částku 625 Kč. V tomto případě by došlo ke zvýšení příjmů o 250 tis. Kč.

Další možný příjem je možné nalézt v historické části města, která je zapsána na prestižním seznamu UNESCO. Pro podporu příjmů z turismu navrhuji zakoupení

elektrických vozítek Segway. V roce 2011 navštívilo město Třebíč 100 tis. návštěvníků, kteří by mohli tuto atrakci využít.

Cena 1 vozítka činí 169 tis. Kč, v případě, že by těchto vozítek bylo zakoupeno 10, pořizovací náklady činí 1,69 mil. Kč. Za předpokladu, že by si vozítko půjčilo minimálně 20% návštěvníků, při půjčovní ceně 600 Kč, získalo by město roční příjem ve výši 639,7 tis. Kč pro svůj provoz. Výsledek vychází z kalkulace, kdy 20 tis. návštěvníků, využije vozítko na 1 hodinu při výpůjční ceně 600 Kč, tento příjem činí 1,2 mil. Kč. Pokud předpokládáme, že vozítko bude použitelné po dobu 4 let, činí roční pořizovací náklad 42 250 Kč. Dále servisní poplatek za údržbu činí 10 tis. Kč za rok na jedno vozítko. Provozní cena energie na 1 hodinu činí 1,89 Kč/vozítko, roční provoz všech vozítek tedy vyjde na 37,8 tis. Kč. Tento projekt, by tedy přinesl do městského rozpočtu dalších přibližně 640 tis. Kč.

V případě, že turista stihne prohlídku historického centra dříve a zbude-li mu například půlhodiny volného času, můžeme předpokládat, že podpoří místní ekonomiku soukromého sektoru nákupem suvenýrů, návštěvou restaurace či rychlého občerstvení, čímž přispěje k dalšímu rozvoji města.

7 Seznam použitých zdrojů

PROVAZNÍKOVÁ, Romana a Olga SEDLÁČKOVÁ. Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2009, 304 s. ISBN 978-80-247-2789-9.

KRAFTOVÁ, Ivana. Finanční analýza municipální firmy. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2002, xii, 206 s. ISBN 80-717-9778-2.

PEKOVÁ, Jitka. Hospodaření a finance územní samosprávy. Vyd. 1. Praha: Management Press, 2004, 375 s. ISBN 80-726-1086-4.

NOVÁKOVÁ, Štěpánka. Účetnictví státní správy a samosprávy. 1. dotisk 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2009, 231 s. ISBN 978-80-245-1068-2.

NAHODIL, František. Veřejné finance v České republice. 1. dotisk 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, 359 s. ISBN 978-80-7380-162-5.

TOTH, Petr. Ekonomika měst a obcí. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 1998, 194 s. ISBN 80-707-9693-6.

HAMERNÍKOVÁ, Bojka a Květa KUBÁTOVÁ. Veřejné finance. 2. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2004, 355 s. ISBN 80-864-3288-2.

SEDLÁČEK, Jaroslav, Jaroslav PILNÝ a Petr TOMÁNEK. Finanční analýza podniku. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2007, v, 154 s. ISBN 978-80-251-1830-6.

Moderní obec. Moderní obec. Praha: Economia, a.s, 2011, č. 10. DOI: 1211-0507.

MINTZ, Joel A, Ronald H ROSENBERG a Larry A BAKKEN. Fundamentals of municipal finance. Chicago, Ill.: American Bar Association, Section of State and Local Government Law, c2010, xix, 170 p. ISBN 16-044-2830-9.

Gerrit van der Waldt. Municipal management: serving the people. Cape Town: Juta, 2007. ISBN 978-070-2171-222.

OTRUSINOVÁ, Milana a Dana KUBÍČKOVÁ. Finanční hospodaření municipálních účetních jednotek: po novele zákona o účetnictví. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2011, xiv, 178 s. :. ISBN 978-80-7400-342-4.

RŮČKOVÁ, Petra. Finanční analýza: metody, ukazatele, využití v praxi. 2. aktualiz. vyd. Praha, 2008, 120 s. ISBN 978-80-247-2481-2.

MALLYA, Thaddeus. Základy strategického řízení a rozhodování. 1. vyd. Praha: Grada, 2007, 246 s. ISBN 978-80-247-1911-5.

BRYSON, Phillip J. The economics of centralism and local autonomy: fiscal decentralization in the Czech and Slovak Republics. New York: Palgrave Macmillan, 2010, xii, 292 p. ISBN 978-023-0104-297.

BALÍK, Stanislav. Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky. Vyd. 1. Praha: Grada, 2009, 250 s. Politologie (Grada). ISBN 978-802-4729-084.

TITTELBACHOVÁ, Šárka. Turismus a veřejná správa: průniky, dysfunkce, problémy, šance : státní politika turismu České republiky : systémový přístup k řešení problémů. 1. vyd. Praha: Grada, 2011, 196 s. ISBN 978-80-247-3842-0.

PALATKOVÁ, Monika. Marketingový management destinací: strategický a taktický marketing destinace turismu, systém marketingového řízení destinace a jeho financování, řízení kvality v destinaci a informační systém destinace. 1. vyd. Praha: Grada, 2011, 207 s. ISBN 978-80-247-3749-2.

ČERNOHORSKÝ, Jan a Petr TEPLÝ. Základy financí: strategický a taktický marketing destinace turismu, systém marketingového řízení destinace a jeho financování, řízení kvality v destinaci a informační systém destinace. 1. vyd. Praha: Grada, 2011, 304 s. ISBN 978-80-247-3669-3.

SCHNEIDEROVÁ, Ivana. Rozpočtová skladba v roce 2012. 1. vyd. Praha: Acha obec účtuje, 2012. ISBN 978-80-260-1010-4.

MÁČE, Miroslav. Účetnictví a finanční řízení. 1. vyd. Praha: Grada, 2013, 551 s. Účetnictví a daně (Grada). ISBN 978-80-247-4574-9.

Historie města Třebíč [online]. Třebíč, 2009 [cit. 2014-02-24]. Dostupné z: <http://www.trebic.cz/historie-mesta/d-1383/p1=905>

Integrovaný portál MPSV [online]. 2012 [cit. 2014-03-02]. Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/>

Seznam použitých grafů a obrázků

Obrázek č. 1: Pozice města Třebíče na mapě České republiky.....	49
Graf č. 1: Počet obyvatel města Třebíče v roce 2011.....	50
Graf č. 2: Nezaměstnanost město Třebíč 2007 – 2011 (v%).....	51
Graf č.3: Nezaměstnanost Česká Lípa 2007 – 2011 (v %).....	52
Graf č. 4: Příjmy Třebíče v letech 2007 – 2011 v Kč.....	54
Graf č. 5: Podíl příjmových skupin na příjmech v roce 2007 a 2011.....	55
Graf č. 6: Srovnání příjmů měst Třebíče a České Lípy v letech 2007 – 2011 v Kč.....	58
Graf č. 7: Podíl jednotlivých výdajů rozpočtu města Třebíče v letech 2007 – 2011 v Kč...60	
Graf č. 8: Podíl jednotlivých výdajů města České Lípy v letech 2007 – 2011v Kč.....	61
Graf č. 9: Srovnání výdajů měst Třebíče a České Lípy v letech 2007 – 2011 v Kč.....	62
Graf č. 10: Srovnání daňových příjmů na obyvatele v letech 2007 – 2011 v Kč.....	65

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Přehled použitých poměrových ukazatelů.....	13
Tabulka č. 2: Stručná charakteristika vybraných poměrových ukazatelů.....	14
Tabulka č. 3: Počet zastupitelů dle počtu obyvatel.....	18
Tabulka č. 4: Schéma běžného rozpočtu.....	25
Tabulka č. 5: Schéma kapitálového rozpočtu.....	26
Tabulka č. 6: Přehled dílčích ukazatelů.....	41
Tabulka č. 7: Věková struktura obyvatelstva města Třebíče 2011.....	50
Tabulka č. 8: Nezaměstnanost ve městě Třebíči v letech 2007 – 2011 (v %).....	51
Tabulka č. 9: Vývoj nezaměstnanosti města Česká Lípa v letech 2007 – 2011(v %).....	52
Tabulka č. 10: Vývoj příjmů města Třebíče v letech 2007 – 2011 v Kč.....	53
Tabulka č. 11: Rozdělení příjmů města Třebíče v letech 2007 – 2011 v Kč.....	55
Tabulka č. 12: Příjmy města České Lípy v letech 2007 – 2011 v Kč	56
Tabulka č. 13: Rozdělení příjmů dle jednotlivých skupin příjmů města České Lípy v letech 2007 – 2011 v Kč	57
Tabulka č. 14: Přehled výdajů města Třebíč v letech 2007 – 2011 v Kč	59
Tabulka č. 15: Přehled výdajů města České Lípy v letech 2007 – 2011 v Kč	61
Tabulka č. 16: Salda rozpočtů měst Třebíče a České Lípy v letech 2007 – 2011 v Kč.....	63
Tabulka č. 17: Daňové příjmy na jednoho obyvatele v Kč v letech 2007 – 2011 v Kč....	64
Tabulka č. 18: Daňové příjmy na jednoho obyvatele v letech 2007 – 2011 v Kč, v případě zachování počtu obyvatel	64
Tabulka č. 19: Finanční nezávislost města Třebíče a České Lípy v letech 2007 až 2011 (v %).....	66

Tabulka č. 20: Finanční nezávislost 2 města Třebíče a České Lípy v letech 2007 – 2011 (v %)	67
Tabulka č. 21: Finanční soběstačnost Třebíče a České Lípy v letech 2007 až 2011 (v %)	68
Tabulka č. 22: Krytí kapitálových výdajů kapitálovými příjmy měst Třebíče a České Lípy v letech 2007 – 2011	69
Tabulka č. 23: Ukazatel samofinancování měst Třebíče a České Lípy v letech 2007 – 2011	70
Tabulka č. 24: Finanční stabilita měst Třebíče a České Lípy v letech 2007 až 2011	71
Tabulka č. 25: Výkonnost města Třebíče a České Lípy v letech 2007 až 2011	72
Tabulka č. 26: Krytí běžných výdajů běžnými příjmy města Třebíče a České Lípy v letech 2007 až 2011	73
Tabulka č. 27: Dluhová služba města Třebíče a České Lípy v letech 2007 – 2011 (v %)	74
Tabulka č. 28: Běžná likvidita města Třebíče a České Lípy v letech 2007 – 2011	75
Tabulka č. 29: Krytí běžných výdajů pracovním kapitálem města Třebíč a České Lípy v letech 2007 – 2011 (v %)	76

Seznam zkratek

DP – daňové příjmy

PO – počet obyvatel

BP – běžné příjmy

CP – celkové příjmy

VP – vlastní příjmy

BV – běžné výdaje

KP – kapitálové příjmy

KV – kapitálové výdaje

DS – dluhová služby

DZ – Dluhová základna

ZC – závazky celkem

OA – oběžná aktiva

KZ – krátkodobé závazky